

Bestuursverslag 2022

Japanmuseum SieboldHuis
Rapenburg 19
2311 GE Leiden
T 071-5125539
schiermeier@sieboldhuis.org
www.sieboldhuis.org

JAPANMUSEUM
SieboldHuis

Inhoud

<i>Inhoud</i>	2
<i>1. Voorwoord van de directeur</i>	4
<i>2. Bericht van de raad van toezicht</i>	6
Inleiding	6
Corporate Governance	6
Wet bestuur en toezicht rechtspersonen en UBO	6
Toezicht in 2022	6
Remuneratiecommissie	6
Samenstelling, benoeming en selectie	7
Leden raad van toezicht en (neven)functies in 2022	7
Vergoedingenbeleid raad van toezicht	8
Tegenstrijdige belangen	8
<i>3. Bestuursverslag</i>	9
Doelstelling en activiteiten	9
Bestuur	9
Verbonden partijen	9
Vrienden, mecenasen, samenwerkingspartners en sponsors	10
Internationaal netwerk	10
Exploitatieresultaat	10
Kernratio's	11
Vermogenspositie	11
Investeringen	12
COVID-19 en continuïteit	12
Prestatieverantwoording, overzicht activiteiten en bereik	13
Planmatig beheer van cultuurgoederen	15
Tentoonstellingen en presentaties	17
Risicomanagement in 2023 en verder	41
<i>4. Begroting 2023</i>	43

Japanmuseum SieboldHuis

1. Voorwoord van de directeur

"De tentoonstelling geeft een mooi beeld van hoe deze kunstenaars al houtsnijdend hun weg zochten tussen de Japanse en westerse tradities..." (over de tentoonstelling 'Sōsaku hanga', NRC 21-03-2022)

Als directeur van Japanmuseum SieboldHuis ben ik er trots op dat wij weer prachtige recensies mochten ontvangen. Zowel de tentoonstelling 'Sōsaku hanga. Creatieve prentkunst uit Japan' als de tentoonstelling 'Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan' kreeg een waardering van 4... van de NRC. Ook onze tentoonstelling 'Wabi-sabi. Japanse esthetiek in fotografie en keramiek' viel in goede aarde bij het publiek.

Op de kunstwedstrijd en de expositie 'Schoonheid van de imperfectie?' die wij organiseerden in samenwerking met galerie YOMOOKA en Galerie Café de Leidse Lente werd enthousiast gereageerd door Leidse en regionale kunstenaars van professioneel niveau en amateurniveau. Het project bestond niet alleen in het museum en de galerie, maar kreeg met NFT's gekoppeld aan de fysieke kunstwerken authentiek bestaansrecht in de digitale wereld.

Door samen te werken met diverse gastconservatoren in binnen- en buitenland en mee te werken aan externe tentoonstellingen zoals 'Misleiden - Fakes uit kunst en wetenschap' (in Museum De Lakenhal in samenwerking met Leidse musea) en 'Boeken die geschiedenis schreven' (in Rijksmuseum van Oudheden) hebben wij het museum, de collectie en onze expertise op andere plekken voor het voetlicht kunnen brengen.

Ook hebben we weer mooie schenkingen gekregen voor onze bibliotheek, educatieve programma's en ter aanvulling op de Japanmuseum SieboldHuis collectie. Onze prentencollectie is, met dank aan Vereniging Rembrandt en het legaat van de heer D. Eisma, uitgebreid met twaalf prenten en vier schilderijen. Ook ontvingen wij twee kimono's uit de nalatenschap van de heer Anthonie Marinus de Lange en van een anonieme schenker een 20ste -eeuws procesboek en een groep originele Japanse albumine foto's van Nagasaki en Doshima.

Als expertisecentrum op het gebied van de relatie Nederland-Japan en Japanse kunst wordt het SieboldHuis gewaardeerd. Dit blijkt onder meer uit de vele verzoeken om informatie over de betekenis en herkomst van objecten, over Japan, de cultuur en de relatie Nederland-Japan. In het kader van 'Leiden European City of Science 2022' hebben wij in samenwerking met de vakgroep Geesteswetenschappen van de Universiteit Leiden en andere partners in de stad diverse Japangerelateerde lezingen en activiteiten gehouden. Ook steunen en faciliteren we Leidse makers die hun werk willen tentoonstellen in Japan, hebben we een animatiefilm gemaakt met Creativebeards, waren we in samenwerking met BplusC in de wijk betrokken, vond de Wereld Kinderen Haiku Wedstrijd plaats in het museum en werken we met Naturalis aan een reizende tentoonstelling.

Japanmuseum SieboldHuis organiseerde in samenwerking met de gemeente Leiden, de Stichting Leidse Vrienden van Nagasaki, Naturalis en diverse partners in de stad een online scholierenconferentie waar 138 kinderen uit Leiden en zusterstad Nagasaki met elkaar in gesprek gingen over klimaatproblemen. Deze conferentie werd georganiseerd in het kader van het European City of Science-jaar en om de vriendschapsband tussen Leiden en Nagasaki te vieren.

De gastconservatoren en ondergetekende hebben in Nederland en Japan op televisie en op de radio interviews gegeven en presentaties gehouden in relatie tot tentoonstellingen en ze hebben meegeschreven aan diverse publicaties. In 2022 zijn we diverse keren in de media geweest met verhalen over kunst, cultuur en natuur. Bij het FIFA Wereldkampioenschap voetbal Qatar heb ik mogen vertellen over Japanse supporters, bij Nieuw Licht TV over de Japanse duizendknoop en kintsugi en in een podcast bij NPO

Vroege vogels over de kraanvogel. In een film die non-stop draaide in het Japanse paviljoen van de Floriade Expo 2022 mocht ik vertellen over Siebold en zijn planten. Ook werd het museum gebruikt als locatie van het televisieprogramma 'Grenzeloos Verliefd'. Door alle media-aandacht en online activiteiten als Museumnacht, workshops en lezingen hadden we een goed digitaal bereik met nationaal en internationaal publiek.

Om een bezoek aan Japanmuseum SieboldHuis voor iedereen mogelijk te maken en het museum duurzamer te maken zijn er in de loop der jaren al veel voorzieningen getroffen in het historische herenhuis. In 2022 is de balie in het museum door aanpassingen publieksvriendelijker geworden, kreeg de tentoonstellingsvloer op de 2de verdieping na schuren en beitsen een lichtere kleur en hebben de toiletten met nieuwe tegels een opfrisbeurt gekregen. In samenwerking met het Rijksvastgoedbedrijf is de brandmeld- en de ontruimingsalarminstallatie vervangen.

De MuseumJeugdUniversiteit was een groot succes met een diversiteit aan jonge studenten (PO) uit de regio. Leerlingen van VMBO, HBO maar ook van de Japanse school uit Amsterdam zijn langsgekomen. In het kader van de 'Orientation Week Leiden' hebben nieuwe internationale studenten het museum bezocht met als doel kennis te maken met de Universiteit Leiden en de stad. Via het platform 'Verwonder om de Hoek' bieden wij in het kader van het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit museumlessen' aan en ook weten scholen ons direct te vinden. Zo hebben in 2022 vijftien studenten van voortgezet speciaal onderwijs tot en met universitair niveau stagegelopen in het museum.

Bij de vaste Siebold-collectie en bij iedere tijdelijke tentoonstelling was een speurtocht te doen. Jonge deelnemers kregen, na het volgen van een speurtocht bij de 'Shin hanga'-tentoonstelling, een speciaal ontworpen Sugoroku-bordspel mee naar huis.

Bij de tentoonstellingen zijn meertalige publicaties uitgegeven waarvan twee in eigen beheer en een uitgave met Ludion.

Hoewel het museum in 2022 wegens corona in januari gesloten is geweest, kijken wij terug op een succesvol jaar met 33.992 bezoekers en ruim 36% marge in onze museumwinkel.

Ik ben trots op mijn team van medewerkers, vrijwilligers, gastconservatoren en de mooie resultaten die wij samen in 2022 bereikt hebben. Dank aan alle donateurs, Vrienden van Japanmuseum SieboldHuis en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, de gemeente Leiden en de Universiteit Leiden voor hun steun in het afgelopen jaar. Het doet ons goed om te merken dat zoveel mensen, naast onze vaste sponsors en samenwerkingspartners, Japanmuseum SieboldHuis een warm hart toedragen.

Kris Schiermeier, directeur-bestuurder Japanmuseum SieboldHuis

“Het SieboldHuis in Nederland, dat na renovatiewerkzaamheden werd heropend in 2005, speelt een belangrijke rol als nieuw symbool van de Japans - Nederlandse uitwisseling. Ik hoop dat door het behouden van een wederzijdse interesse in elkaar, onze beide volkeren voort zullen kunnen bouwen op hun historische uitwisselingen en nieuwe samenwerkingsverbanden kunnen ontwikkelen.”

Woorden uitgesproken door Zijn Majesteit de Keizer van Japan tijdens een staatsbanket ter ere van Hunne Majesteiten Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima der Nederlanden (29 oktober 2014)

2. Bericht van de raad van toezicht

Inleiding

In dit jaarverslag zijn het bestuursverslag, de begroting voor 2023 en de jaarrekening over 2022 opgenomen van de Stichting Japanmuseum SieboldHuis. De door de directeur-bestuurder opgestelde jaarrekening in samenwerking met administratiekantoor Nefkens te Amsterdam is gecontroleerd door Baker Tilly (Netherlands) N.V. De verklaring van de accountant is opgenomen bij de overige gegevens. De jaarrekening is door de externe accountant uitvoerig besproken met de directeur-bestuurder en een afgevaardigde van de raad van toezicht. Vervolgens heeft de raad van toezicht het jaarverslag met de directie besproken.

De raad heeft vastgesteld dat dit verslag voldoet aan alle voorschriften en aan de eisen van governance en transparantie. Op grond van de bespreking, de controleverklaring en het bijbehorende verslag keurt de raad van toezicht de jaarrekening goed. De raad stemt in met de verdeling van het exploitatieresultaat; hiervoor wordt naar de resultaatbestemming verwezen.

Corporate Governance

De directie en de raad van toezicht voelen zich gezamenlijk verantwoordelijk voor naleving van de Governance Code Cultuur. Hierbij is afgesproken dat de directeur-bestuurder primair verantwoordelijk is voor de naleving van de Code. De raad van toezicht houdt toezicht op het voldoen aan de bepalingen van de Code. Een reflectie op de naleving van de Code is opgenomen in het bestuursverslag. De raad stemt in met het gestelde in deze verklaring. In het verslagjaar is de governancestructuur niet gewijzigd.

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen en UBO

De regelgeving voor het bestuur en toezicht voldoet aan de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (WBTR).

De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in het UBO 'Ultimate Beneficial Owner'-register.

Toezicht in 2022

In 2022 heeft de raad van toezicht vergaderd op 22 maart, 21 juni, 20 september en 13 december. Alle vergaderingen waren met de directie. Vast onderwerp van de vergadering was de rapportage van de directeur over het voorgaande kwartaal. De rapportage gaat over de realisatie van doelstellingen, grote projecten, strategie en financieel beleid en bevat ook resultaatprognoses. Elke vergadering wordt de rapportage aangevuld met een uitvoerige mondelinge toelichting over de actuele stand van zaken met betrekking tot tentoonstellingen en activiteiten. De raad volgt deze onderwerpen met grote belangstelling. De directeur heeft, naast de vergaderingen met de raad van toezicht, contact met de individuele leden van de raad van toezicht, die haar op actieve wijze adviezen verstrekken. Dit is met regelmaat aan de orde geweest.

De raad heeft in 2022 op individuele basis het museum bezocht en openingen bijgewoond. In het verslagjaar heeft de raad van toezicht de gebruikelijke goedkeuringsbesluiten aangaande de jaarrekening 2021, begroting en het activiteitenplan 2023 genomen. De jaarrekening 2021 is op 22 maart 2022 vastgesteld.

Remuneratiecommissie

Mevrouw M. Maas Geesteranus en de heer A. Dorland hebben op 16 januari 2023 met de directeur-bestuurder het jaarlijkse gesprek gevoerd over haar functioneren. Dit is vastgelegd in een verslag.

Samenstelling, benoeming en selectie

De samenstelling en taken van de raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten en nader uitgewerkt in een reglement waaraan ook het profiel van de raad is gekoppeld. Op basis daarvan stelt de raad van toezicht profielschetsen op voor zijn individuele leden en gaat periodiek, doch in ieder geval bij het ontstaan van elke vacature, in een vergadering van raad en directie na of deze nog voldoen en stelt deze zo nodig bij, gelet op de actuele omstandigheden. Leden van de raad worden geacht in staat te zijn en over voldoende tijd te beschikken om het beleid van de directie en de algemene gang van zaken binnen de stichting tijdig en op adequate wijze te controleren. De raad van toezichtleden van Japanmuseum SieboldHuis zijn tevens lid van de raad van toezicht van Naturalis.

De samenstelling van het bestuur is in 2022 ongewijzigd. Mevrouw K. Schiermeier is directeur-bestuurder en tevens voorzitter van het bestuur. De heer E. van Huis is onbezoldigd bestuurslid. In de raad van toezicht zijn er in 2022 geen wijzigingen opgetreden.

Aftreedrooster raad van toezicht Stichting Japanmuseum SieboldHuis

	Aangetreden	Maximale zittingsduur tot
Arjen Dorland, voorzitter per 1 oktober 2020 *	1 juli 2019	1 februari 2025
Melanie Maas Geesteranus	1 juli 2019	1 juli 2026
Kim Smit	1 juli 2019	21 maart 2026
Anna Chernilovskaya	6 juli 2020	6 juli 2027
Cynthia de Witt Wijnen	24 september 2020	24 september 2027
Peter de Ruiter	24 juni 2021	24 juni 2028
Robert-Jan Smits	12 juli 2021	12 juli 2028
Taco Zimmerman	12 oktober 2021	12 oktober 2028

* Op grond van de bepaling in de statuten geldt dat als een herbenoemd lid als voorzitter wordt benoemd, hij/zij tweemaal voor telkens een periode van drie jaren kan aan blijven.

Leden raad van toezicht en (neven)functies in 2022

De heer drs. A.C. (Arjen) Dorland MBA (1955), voorzitter RVT; voorzitter raad van toezicht Haaglanden Medisch Centrum; vicevoorzitter raad van commissarissen ABN AMRO Bank N.V.; vicevoorzitter raad van commissarissen Essent N.V.; voorzitter raad van commissarissen Bovemij N.V.

Mevrouw drs. M.H. (Melanie) Maas Geesteranus (1970), lid RVT; CEO Porticus Global; lid Task Force Atlantic Council on Advancing a Democratic Order; lid Advisory Committee Democratic Institute Central European University; voorzitter raad van toezicht Pieterskerk Leiden.

Mevrouw K. (Kim) Smit (1970), lid RVT en voorzitter auditcommissie; lid raad van toezicht en voorzitter audit commissie stichting Regionale Omroep West; lid raad van toezicht stichting Essure claims; lid raad van toezicht en voorzitter audit commissie stichting Jong JGZ; lid raad van toezicht en voorzitter auditcommissie stichting NRG/Pallas; CFO a.i. Vital

Mevrouw mr. C.S.G. (Cynthia) de Witt Wijnen - Guman (1969); lid RVT en lid auditcommissie; partner / notaris NewGround Law B.V.; mentorschap OSR Women Leadership Programme

Mevrouw dr. A.A. (Anna) Chernilovskaya (1983); lid RVT; CIO zorgverzekeraar ONVZ; lid raad van toezicht Hogeschool Leiden

De heer Prof. dr. P.C. (Peter) de Ruiter (1952), lid RVT; emeritus-hoogleraar Universiteit van Amsterdam, emeritus-hoogleraar Wageningen Universiteit; voorzitter van de tafel Levenswetenschappen van de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO); voorzitter bestuur Unesco instituut ISRIC World Soil Information; voorzitter FAO Network on Soil Biodiversity, Rome; lid wetenschappelijke review panel van het EU Joint Program on Soil, Juelich; lid wetenschappelijke review panel Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), Vlaanderen – Brussel

De heer R.J (Robert-Jan) Smits (1958), lid RVT; Voorzitter college van bestuur Technische Universiteit Eindhoven; Lid Bestuur Universiteitsfonds Eindhoven (UFe); Lid Raad van Commissarissen TU/e Holding; Lid Dagelijks Bestuur + Algemeen Bestuur Stichting Brainport; Lid Algemeen Bestuur Braventure; Lid AvA Brightmove; Lid Comité van Toezicht OP-Zuid; Lid Programmaraad SmartwayZ.NL; Lid Comité van Aanbeveling Philips Symfonie Orkest (PSO); Lid Comité van Aanbeveling Catharina Onderzoeksfonds; Lid Stuurgroep Strategie, Public Affairs & Governance VSNU; Lid Bestuur 4TU.Federatie; Voorzitter Adviesraad Innovatie Expo 2020; Lid Bestuur Stichting NIOD Fonds; Lid Commissie Nationaal Groeifonds Lid International Advisory Board – Research Council Norway; Lid Senat Leibniz Gemeinschaft Berlin; Lid Hochschulrats der Ludwig-Maximilians-Universität, München; Lid International Advisory Board GARI Follow-up Next-100; Lid Scientific Board of the European Holocaust Research Infrastructure

De heer T. (Taco) Zimmerman (1969), lid RVT; directeur Tuvalu Media Group bv (tot juli 2022); lid raad van advies VU Entrepreneurship + Impact; lid raad van toezicht Beeld en Geluid

Vergoedingenbeleid raad van toezicht

De leden van de raad hebben geen recht op een onkostenvergoeding per bijgewoonde reguliere raadsvergadering. De stichting stelt elk lid een individueel lidmaatschap van Japanmuseum SieboldHuis ter beschikking en de publicaties die bij de tentoonstellingen zijn verschenen.

Tegenstrijdige belangen

Een belangrijk aspect hierin is dat er geen ‘conflict of interest’ te verwachten is voor de beide musea. Naturalis en het SieboldHuis opereren, door hun van elkaar verschillende thematiek, in een geheel ander veld bij het werven van fondsen en sponsors. Tegelijkertijd zijn er raakvlakken tussen de beide musea. Er is inhoudelijk aanvullende meerwaarde voor het SieboldHuis op het gebied van de natuurhistorie en geologie van Japan. En het SieboldHuis vult Naturalis aan op het gebied van algemene kennis over Japan. In het kader van zijn toezichthoudende functies heeft de raad vastgesteld dat er in 2022 geen sprake was van belangentegenstellingen of andere omstandigheden die afbreuk kunnen doen aan de kwaliteit van bestuur en toezicht.

De raad van toezicht bedankt de directie en het gehele personeel zeer voor hun inspanningen en geleverde prestaties in het afgelopen jaar en spreekt zijn waardering uit voor de prettige wijze waarop is samengewerkt.

Leiden, 24 maart 2023

De raad van toezicht: Anna Chernilovskaya, Melanie Maas Geesteranus, Peter de Ruiter, Kim Smit, Robert-Jan Smits, Cynthia de Witt Wijnen en Taco Zimmerman.

Namens dezen, Arjen Dorland, Voorzitter raad van toezicht Stichting Japanmuseum SieboldHuis

3. Bestuursverslag

Doelstelling en activiteiten

De Stichting Japanmuseum SieboldHuis is statutair opgericht op 4 maart 1999 en gevestigd in Leiden. Op 18 maart 2022 zijn de statuten voor het laatst gewijzigd. Conform artikel 3.1 van de statuten heeft de stichting tot doel het presenteren van (museale) collecties met betrekking tot de Japanse kunst, cultuur, natuur en wetenschap, in het bijzonder de Leidse Sieboldcollectie, alsmede het versterken van de band tussen Nederland en Japan door middel van het exploiteren van Japanmuseum SieboldHuis als museum en informatiecentrum.

De stichting beoogt haar doel te bereiken door onder meer: het organiseren van permanente en tijdelijke tentoonstellingen; het beheren van een informatiepunt Nederland-Japan; het organiseren van culturele en andersoortige activiteiten; samenwerkingen met andere Nederland-Japanse culturele, wetenschappelijke en economische instanties, zulks in het bijzonder in samenwerking met de stakeholders Stichting Naturalis Biodiversity Center, Museum Volkenkunde, de Universiteit Leiden en de gemeente Leiden; samenwerking met Japanse organisaties die zich bezighouden met onderzoek naar en presentatie van de Japans-Nederlandse betrekkingen.

Bestuur

Het bestuur van de stichting is in 2022 statutair opgedragen aan:

Mevrouw drs. K.E.M.B. (Kris) Schiermeier (1967), voorzitter van het bestuur (per 1 juli 2019)
Datum van aantreden: 1 september 2010 (directeur-bestuurder).

De heer drs. E.J.F.B. (Edwin) van Huis (1958)
Datum van aantreden: 1 juli 2019 (bestuurder).

Nevenfuncties

Mevrouw Schiermeier: voorzitter bestuur stichting Leidse Vrienden van Nagasaki; voorzitter bestuur stichting Tastbaar Verleden; adviesraad Nihon no hanga; adviescommissie Erfgoed en Monumentenzorg, Prins Bernhard Cultuurfonds en bestuurslid Stansfield/Hooykaas.

Comité van aanbeveling Hito-Iki, Comité van aanbeveling Opera Deshima, Comité van aanbeveling Shofukan, Samenwerkingscomité 'Japanese Language Proficiency Test', Vertegenwoordiger projectgroep Japans-Nederlands Woordenboek, Lid Dujat (Dutch & Japanese Trade Federation), Lid De Drie October Vereeniging, Lid ICOM (International Council of Museums), Lid van INTERCOM (International Comité voor Museum Management), Lid Japanese Chamber of Commerce (JCC), Lid Leidse Alumni Kai 'Van hier tot Tokyo' (alumnivereniging Japanologen), Lid Leidse Regio Kring, Lid Nederland-Japan Vereniging, Lid Nederlands Genootschap voor Japanse Studiën, Lid Rotterdam Japan Club, Lid Society of Japanese Arts en Lid Vereniging Vrienden der Aziatische Kunst en Vriend/donateur van diverse musea.

De heer Van Huis: algemeen directeur-bestuurder Naturalis Biodiversity Center; lid raad van toezicht Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten; lid raad van commissarissen coöperatie SURF; lid van the Board of Directors of the International Barcode of Life iBOL.

Verbonden partijen

Er zijn geen rechtspersonen over wie de stichting overheersende zeggenschap kan uitoefenen.

Met ingang van 1 juli 2019 werkt de stichting nauw samen met de stichting Naturalis Biodiversity Center. Er bestaat een personele unie tussen de leden van de raad van toezicht van beide stichtingen. De bestuurder van Naturalis is tevens onbezoldigd lid van het bestuur van het SieboldHuis. Verschillende medewerkers van de stichting hebben, al of niet uit hoofde van hun functie, zitting in meerledige besturen van aan de doelstellingen van de stichting verwante rechtspersonen en samenwerkingsverbanden.

Vrienden, mecenasen, samenwerkingspartners en sponsors

Musea worden gedragen door hun trouwe bezoekers, hun vrienden. Ook het SieboldHuis kan niet zonder vrienden en mecenasen. Zij bieden een klankbord voor activiteiten en tentoonstellingen, leveren vrijwilligers voor grote evenementen en met hun bijdrage worden bijvoorbeeld catalogi bij de tijdelijke tentoonstellingen en extra aankleding van het museum betaald.

Op 2 november hebben wij onze jaarlijkse Vriendenavond gehouden met een workshop lantaarns maken onder leiding van Florence Stieber. De vrienden ontvangen maandelijks een nieuwsbrief. Zo ook in 2022. Het SieboldHuis heeft 264 vrienden en mecenasen. In 2022 ontving het SieboldHuis van de volgende mecenasen een bedrag van €500 of meer: de heer E. Jacobs, de heer T. Konoike, mevrouw M. Maas Geesteranus, de heer A. Pels-Rijcken, mevrouw A. Plaizier, mevrouw K. Schiermeier, de heer C. Uhlenbeck en mevrouw E. Wessels, de heer B. Meulemans en AON Nederland. Daarnaast zijn er prenten, boeken voor onze bibliotheek en kleine objecten geschonken voor onze collectie en voor educatieve activiteiten door enkele (anonieme) schenkers. De tentoonstellingssponsors en de fondsen worden in dit verslag vermeld bij de tentoonstellingen en de activiteiten.

Japanmuseum heeft tevens diverse samenwerkingspartners die financieel bijdragen, zoals de Universiteit Leiden, de gemeente Leiden, Alfred Isaac Ailion Foundation, maar ook bedrijfssponsors zoals Takeda Nederland B.V., Koninklijke Brill N.V., Hotei Japanese Prints en Hotel Okura, Amsterdam en sponsors die anoniem willen blijven.

Internationaal netwerk

Japanmuseum SieboldHuis heeft verschillende internationale en nationale samenwerkingspartners zoals Dëshima en het Siebold Memorial Museum te Nagasaki, stad Nagasaki, Mogami Tokunai Memorial Museum in Murayama, Siebold Gesellschaft Würzburg (Duitsland), Tsuyama Archives of Western Learning, Tikotin Museum Haifa (Israël), de Nederlandse ambassade in Japan en de Japanse Ambassade in Nederland, gemeente Leiden, (Leidse) Musea, Universiteit Leiden, Leiden&Partners, het bedrijfsleven waaronder Takeda Nederland, B.V., en instellingen zoals Dutch Culture, NFIA, JCC, Dujat, Jetro en de Stichting Leidse Vrienden van Nagasaki.

Exploitatieresultaat

Japanmuseum SieboldHuis realiseert over het boekjaar 2022 een positief saldo van baten en lasten van €105.933. Een bedrag groot €395 is in mindering gebracht op de bestemmingsreserve woordenboek en een bedrag groot €106.328 is toegevoegd aan het bestemmingsfonds steunpakket COVID-19.

In 2022 liggen de uitgaven van personeel mooi in lijn met de aangepaste begroting. Door binnengehaalde extra inkomsten was het onder meer mogelijk extra uitgaven te besteden aan tentoonstellingen, waaronder de programmering van een kunstwedstrijd met expositie door lokale en regionale kunstenaars. Er is minder uitgegeven aan publiciteit omdat we veel free publicity hebben gegenereerd door de goede recensies in de NRC en andere media. De totale huisvestingskosten zijn ondanks gestegen kosten van onderhoud iets lager uitgevallen omdat onder meer gemeentelijke belastingen en verzekeringen lager uitvielen dan verwacht.

In 2022 vindt de subsidieverstrekking van het ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (OCW) ad €317.440 aan Stichting Japanmuseum SieboldHuis indirect plaats via Naturalis dat nu al bekostigd wordt op grond van de Erfgoedwet. OCW heeft een aanvullende subsidie gegeven van €78.500 om inkomstenderving als gevolg van de coronacrisis voor een deel op te vangen. De gemeente Leiden heeft

bijgedragen met een subsidie coronaschade van €100.000. Daarnaast zijn er voor verschillende regelingen aangevraagd. De regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten (TVL) is gehonoreerd voor €40.873. In 2022 bestaat de bijdrage van de gemeente Leiden uit €153.536 en de Universiteit Leiden uit €34.034. Ondanks de lockdown in januari zijn de inkomsten uit sponsoring en baten in natura hoger dan begroot. Het totaal is €87.504 met daarnaast nog bijdragen van vrienden à €9.098 en indirecte opbrengsten van verhuur en catering à €22.569. Entreegelden zijn ten opzichte van COVID-jaar 2021 van €71.509 gestegen naar €161.388 in COVID-jaar 2022.

In 2022 was er een winkelomzet van €155.322 met een nettowinst van €56.963. In de winkel is er gemiddeld €4,57 uitgegeven per bezoeker. Dit is een stijging van gemiddeld €1,96 per bezoeker ten opzichte van 2021. Er was in 2022 ruim 36% marge in onze museumwinkel.

Kernratio's

	2022	2021
Current ratio (vlottende activa/vlottende passiva)	514%	515%
Solvabiliteit (eigen vermogen/totaal vermogen)	53%	46%
Weerstandsvermogen (eigen vermogen/totale baten)	47%	47%

We voldoen aan de indicatoren.

In de in juni 2015 in opdracht van het ministerie van OCW uitgevoerde QuickScan van de instellingen in de landelijke culturele basisinfrastructuur¹ is voor bovenstaande financiële indicatoren de volgende risicoweging gehanteerd:

<i>Financiële indicatoren</i>	<i>Risicoweging</i>		
	<i>Hoog</i>	<i>Midden</i>	<i>Laag</i>
Current ratio (liquiditeit)	< 100%	< 130%	≥ 130%
Solvabiliteit	< 0%	< 10%	≥ 10%
Weerstandsvermogen (Haringmaat)	< 0%	< 10%	≥ 10%

Vermogenspositie

De stichting heeft een gezonde vermogenspositie van €575.070. De algemene reserve is vrij te besteden (€293.624). Daarnaast heeft de stichting twee bestemmingsfondsen die niet vrij te besteden zijn: een

¹ Zie <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-525995.pdf>

bestemmingsfonds steunpakket COVID-19 ministerie van OCW (€281.028) en een bestemmingsfonds woordenboek (€418).

Investerings

In 2022 hebben wij een Apple iMac (€ 1.468,96) aangeschaft.

COVID-19 en continuïteit

Als gevolg van de uitbraak van het coronavirus (COVID-19) is het museum, in lijn met de richtlijnen vanuit de overheid, gesloten geweest in 2022: van zondag 19 december 2021 t/m 25 januari 2022.

Na deze sluiting was er geen sprake meer van aangescherpte maatregelen om het museum te bezoeken. Wel bleef de mogelijkheid tot het van tevoren aanschaffen van entreebewijzen in een tijdslot gehandhaafd. In de ticketomgeving is een uitbreiding gemaakt. Via een kleurcodering kan de bezoeker direct zien of er veel tickets in een tijdslot besproken zijn of niet.

Door de periode van sluiting liep het museum inkomsten mis uit entree, van verkoop uit de winkel, van activiteiten en sponsoring. Tijdens de sluiting van het museum was het gemis aan inkomsten van de goedlopende tentoonstelling merkbaar in de exploitatie. Aan de kostenkant was het beperkt mogelijk te sturen op de variabele kosten. Door de sluiting van het museum was er deels geen sprake van kosten van inhuur van de beveiliging en activiteitenbegeleiders. De schoonmaakkosten werden gereduceerd en de overige kosten bleven doorlopen.

Net zoals in 2021 hebben wij ook in 2022 op basis van meerdere doorgerekende scenario's de begroting voor het boekjaar herzien. Het financiële risico van het wegvallen van de inkomsten uit de bezoekersstroom is onderdeel van onze staande risicobeheersing.

Naast vaste bijdragen van onze samenwerkingspartners, de gemeente Leiden en Universiteit Leiden, en de steunmaatregelen van OCW en de gemeente Leiden is er ook dankbaar gebruik gemaakt van de door de overheid getroffen maatregelen om de economie te steunen. Door deze structurele inkomstenbronnen in samenhang met de aangekondigde financiële overheidsbijdrage voor de culturele sector verwacht het museum het komende jaar geen directe continuïteitsproblemen.

Er zijn in 2022 voor de volgende steunmaatregelen aangevraagd:

- Vijfde steunpakket OCW €78.500.
- TVL Q1 2022. De tegemoetkoming vaste lasten, 1ste kwartaal, is gehonoreerd voor €40.873.
- Coronaschade 2022 €100.000 gehonoreerd (gemeente Leiden).
- Er is steun aangevraagd voor de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), maar het museum komt hiervoor niet in aanmerking vanwege het aanvullende steunpakket COVID-19 van OCW.

Prestatieverantwoording, overzicht activiteiten en bereik²

	Realisatie 2022		Activiteitenplan 2022		Realisatie 2021	
Tentoonstellingen	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoek	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoek	Aantal tentoonstellingen	Aantal bezoek
1. Tijdelijke tentoonstellingen	3 tentoonstellingen 1 kunstexpositie en een kunstwedstrijd 1 'Uitgelicht' 3 samenwerkings-tentoonstellingen		3 tentoonstellingen en 2 presentaties		3 tentoonstellingen 3 presentaties 3 'Uitgelicht' 2 samenwerkings-tentoonstellingen	
Totaal aantal bezoeken (2+3+4+5)*	-	33.992	-	40.000 *	-	16.088
2. Reguliere bezoeken	-	31.036	-		-	14.242
3. Bezoeken primair onderwijs	-	567	-		-	253
4. Bezoeken voortgezet onderwijs	-	337	-		-	623
5. Bezoeken mbo/ho	-	2052	-		-	970
Specificatie van bezoeken totaal						
6. Gratis bezoeken	-	2.572	-		-	404
7. Betaalde bezoeken	-	31.420	-		-	15.684
Overige bezoeken:						
8. Bezoeken website totaal		105.640	-		-	270.841
9. Aantal nieuwe bezoekers website		105.920	-		-	69.571
Overige activiteiten	Aantal activiteiten		Aantal activiteiten	Aantal deelnemers	Aantal activiteiten	Aantal deelnemers
10. Schoolgebonden activiteiten*	8	160	-		4	78
11. – waarvan po	4	104	-		2	32
12. – waarvan vo	1	10	-		2	46
13. – waarvan mbo/ho	3	46	-		0	0
14. Openbare activiteiten*	195	3.315	-		43 (excl. 5 online lezingen)	731 (629)
15. Totaal overige activiteiten	203	3.451	-		47	801

² Conform Model III Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen

Toelichting bij de prestatieverantwoording:

ad 1. Het doel was 40.000 bezoekers (onder wie 5.000-10.000 voor de Japanmarkt en 1.500 Japanse bezoekers). We gingen uit van 35.000 betalende bezoekers in 2022.

In het totaal zijn er 33.992 bezoekers in 2022 naar het museum gekomen. Dit was 16.088 bezoekers in 2021 en 25.719 bezoekers in 2020. In 2019 (Coronavrij jaar) was dat nog 54.277 inclusief tienduizend bezoekers voor de Japanmarkt. Ook bij het aantal Japanners dat naar het museum komt, is er weer een stijgende lijn in het bezoek. Er waren 633 Japanse bezoekers in 2022 in het museum (80 in 2021/ 295 in 2020/ 1.637 in 2019).

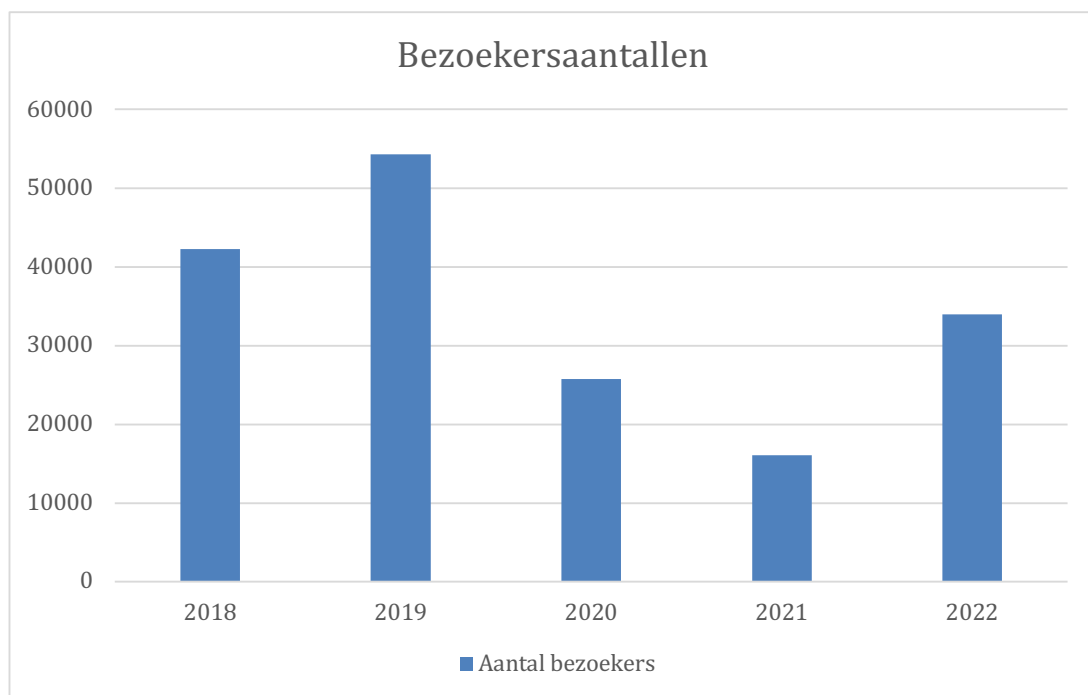
Het totale bezoekersaantal is na een sterke daling in corona-tijd weer in een stijgende lijn maar nog niet op het oude niveau. Het toeristenbezoek van met name Japanners is nog zeer beperkt.

N.B. In 2022, 2021 en 2020 was er geen Japanmarkt.

Ad 1. Naast de tentoonstellingen, kunstwedstrijd en presentaties waren er nog twee tentoonstellingen waaraan we inhoudelijk hebben meegewerkt. Deze zijn niet meegeteld in de bezoekersaantallen.

ad 10. Schoolgebonden activiteiten: het gaat hier om begeleide educatieve programma's (workshops e.a.) die plaatsvinden in het museum;

ad 14. Openbare activiteiten betreffen: een cultuuractiviteit zoals een evenement, symposium, lezing, rondleiding of workshop.

Planmatig beheer van cultuurobjecten

	Realisatie 2022	Realisatie 2021
Totaal aantal objecten in de vaste Sieboldtentoonstelling	287	287
Aantal objecten in bruikleen gekregen voor tijdelijke tentoonstellingen	529	249
Prenten en schilderijen in eigen collectie	546	530
Aantal schenkingen	18 (waarvan een doos met drie schilderijen en 2 kimono's ter educatie)	3

De vaste tentoonstelling over Siebold op de begane grond wordt gerealiseerd met werken uit de collecties van Naturalis Biodiversity Center, Museum Volkenkunde (Nationaal Museum van Wereldculturen) en de Universiteit Leiden. De objecten van Naturalis zijn vanaf 16/12/2013 voor 25 jaar beschikbaar gesteld. Er wordt geregeld gewisseld. De bruikleenovereenkomst met Naturalis Biodiversity Center heeft een looptijd tot 19 november 2023 en daarna wordt de bruikleen in overleg gewisseld en verlengd. De samenwerkingsovereenkomst met de Universiteit Leiden loopt van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2025. De Universiteitsbibliotheek wisselt jaarlijks de kaarten en legt dit vast in een bruikleenovereenkomst voor de betreffende periode. De bruikleen met Museum Volkenkunde loopt tot 30 september 2023 en daarna wordt de bruikleen in overleg gewisseld en verlengd.

Nieuwe schenkingen voor Japanmuseum SieboldHuis-collectie

Japanmuseum SieboldHuis heeft een groeiende collectie Japanse prenten en schilderijen. Deze collectie is ontstaan door schenkingen uit privécollecties. In 2022 ontvingen wij de volgende schenkingen:

1. Procesboek, 20ste eeuw, van een facsimile van een van Hokusai's 'Grote Bloemen serie', waarmee de techniek van traditionele Japanse prentproductie inzichtelijk wordt gemaakt. Anonieme schenking 2022. €500.
2. Een groep originele Japanse albumine foto's c. 1870-80, voorstellende de omgeving van Nagasaki, de Papenberg, de baai van Nagasaki en Deshima. Anonieme schenking, 2022. €750.

Van de Vereniging Rembrandt een schenking uit het legaat van de heer D. Eisma, taxatiewaarde: €32.050. Bestaande uit: twaalf prenten en een schilderij en een doos met drie schilderijen:

- Watanabe Seitei (1851-1918) Bloeiende Oleander. Uit een ongetitelde serie van bloemen en vogels. c. 1908.
- Utagawa Hiroshige II (1829-1869) Vissen of het Suwa meer in Shinano. Uit de serie Gezichten op de diverse provinciën, uitgegeven tussen 1859-64.
- Katsushika Hokusai (1769-1849) Bunya Asayasu. Uit de serie Honderd gedichten uitgelegd door de vroedvrouw. Uitgegeven in 1835-36.

- Tsukioka Yoshitoshi (1839-1892) Afkoelen bij Shijo. Uit de serie Honderd gezichten op de maan. Uitgegeven in 1885.
- Utagawa Hiroshige (1797-1858) Het station Maisaka. Uit de serie: 53 Stations van de Tokaido, uitgegeven in 1852.
- Utagawa Hiroshige (1797-1858) De Tone rivier bij Konodai. Uit de serie: 36 gezichten op de berg Fuji, uitgegeven in 1858.
- Utagawa Hiroshige (1797-1858) Opklaringen bij Awazu. Uit de serie Acht gezichten op het Omi meer'. Eerste editie. Uitgegeven in 1857.
- Utagawa Hiroshige (1797-1858) De Sagami rivier. Uit de serie 36 gezichten op de berg Fuji, uitgegeven in 1858.
- Utagawa Hiroshige (1797-1858) Meguro, de trommelbrug in sneeuw. Uit de serie 100 beroemde gezichten op Edo, uitgegeven in 1857.
- Utagawa Hiroshige II (1829-1869) Ama no Hashidate in Tango provincie. Uit de serie Gezichten of diverse provinciën uitgegeven tussen 1859-64.
- Toyohara Chikanobu (1838-1912) Een vrouw uit de Tenna periode (1681-1684). Uit de serie Jidai kagami, patronen van het verleden. Uitgegeven in 1895.
- Utagawa Hiroshige (1797-1858) Het station Shimada. Uit de serie de 53 Stations langs de Tokaido (de Hoeido Tokaido).
- Kobayakawa Kiyoshi (1899-1948) Een schildering op zijde van een karper. c. 1930. In oude maar niet gesigeneerde doos.
- Kubota Tosui (1841-1911) Een set van drie schilderingen, een drieluik vormend, voorstellende de drie beroemdste watervallen van Japan. In originele doos

Daarnaast heeft Japanmuseum SieboldHuis in 2022 meerdere schenkingen mogen ontvangen zoals boeken en diverse objecten die voor educatieve doeleinden worden gebruikt, waaronder:

1. Kimono: gebroken witte uchikake met een patroon van pruimenbloesem, bamboe en dennenbomen. De rode waaiers op de kimono zijn versierd met landschappen en bootjes. Schenking van de heer Anthonie Marinus de Lange, 2022. €350.
2. Kimono: witte uchikake met rode onderrand en binnenkant en heeft op de achterkant een patroon van 6 gouden kraanvogels met witte pruimenbloesem. Op de voorkant is een kraanvogel afgebeeld. Schenking van de heer Anthonie Marinus de Lange, 2022. €500.

Tentoonstellingen en presentaties

Tentoonstelling 1: 'Sōsaku hanga. Creatieve prentkunst uit Japan'

Vol enthousiasme opende Japanmuseum SieboldHuis op 17 december 2021 de tijdelijke tentoonstelling 'Sōsaku hanga. Creatieve prentkunst uit Japan'. Zo'n honderdvijftig werken van de sōsaku hanga-beweging toonden de ontwikkeling van de 'creatieve prentkunst' in Japan. Voor het eerst in Europa werd er een tentoonstelling gewijd aan deze stroming waarbij de creatieve autonomie van de Japanse prentkunstenaars centraal staat. 'Sōsaku hanga' was een must voor zowel liefhebbers van traditionele prenten, als voor kenners van moderne kunst. Helaas kwam twee dagen na de opening de mededeling vanuit het kabinet dat musea tot minimaal 25 januari 2022 moesten sluiten wegens de landelijke lockdown. De tentoonstelling is verlengd tot en met 29 mei 2022.

Bezoekersaantal in deze periode: 12.520 bezoekers.

Op 21 maart ontvingen wij met de tentoonstelling 'Sōsaku hanga' een lovende recensie en 4●●● van NRC; "De tentoonstelling geeft een mooi beeld van hoe deze kunstenaars al houtsnijdend hun weg zochten tussen de Japanse en westerse tradities...".

- Publicatie: 'Sōsaku hanga. Creatieve prentkunst uit Japan' met voorwoord van Kris Schiermeier. Auteur Maureen de Vries. Uitgever: Japanmuseum SieboldHuis.
- Sponsors/partners tentoonstelling: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Prins Bernhard Cultuur Fonds, Tjerk Jan Buchter Fonds en Van der Vossen-Delbrück Fonds, Zabawas, Stichting Isaac Alfred Ailion Foundation, Takeda Nederland B.V. en de Vrienden van Japanmuseum SieboldHuis.
- Samenwerkingen: Leiden, Stad van Ontdekkingen en Leiden&Partners.
- Openingspeech: wegens COVID-19 is er een online opening geweest met een openingspeech van Kris Schiermeier, een lezing van Maureen de Vries en een interview met bruikleengever Elise Wessels, directeur museum Nihon no hanga. Daarna werd er een videoboodschap van ambassadeur Horinouchi getoond. Aansluitend was er de mogelijkheid voor luisteraars om vragen via de chat te stellen. In totaal zijn er 75 deelnemers geweest.
- Activiteiten: Introductiefilm bij de tentoonstelling met Kris Schiermeier en Elise Wessels. Familiespeurtocht en online lezingen en rondleidingen. Voor de tentoonstelling is in samenwerking met Creativebeards een animatie gemaakt waarin wordt uitgelegd hoe een Japanse prent is gemaakt.

Na afloop van deze tentoonstelling is een link toegevoegd aan de website zodat de tentoonstelling ook online te bekijken is. Ook zijn de rondleidingen van de gastconservator terug te kijken via het YouTube-kanaal van het SieboldHuis.

Tentoonstelling 2: 'Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan'

Van 17 juni t/m 11 september 2022 toonde Japanmuseum SieboldHuis de nieuwe prenten van Japan in 'Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan'. Deze tentoonstelling gaf een groot overzicht van de 20ste-eeuwse prentkunst met topstukken uit privécollecties. Shin hanga (nieuwe prenten) kan worden gezien als de 'herontdekking' van de traditionele prentkunst, maar dan met een nieuwe vormtaal. De ruim honderddertig werken worden gekenmerkt door grote technische perfectie en uitzonderlijke kwaliteit.

Bezoekersaantal in deze periode: 10.892 bezoekers.

Deze tentoonstelling kreeg 4 ●●●● van NRC.; "Regen, reigers en mooie vrouwen. Die zijn, subtiel verbeeld, ruim vertegenwoordigd op de tentoonstelling over Shin hanga, Japans voor 'nieuwe prenten', in het Japanmuseum SieboldHuis in Leiden"

Publicatie: 'Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan 1900 – 1960) met voorwoord van Chris Uhlenbeck
Auteurs: Chris Uhlenbeck, Jim Dwinger en Philo Ouweleen. Uitgever: Ludion

Sponsors/partners tentoonstelling: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Prins Bernhard Cultuur Fonds Tjerk Jan Buchter Fonds, Stichting Isaac Alfred Ailion Foundation, Takeda Nederland B.V. en de Vrienden van Japanmuseum SieboldHuis.

Samenwerkingen: Leiden, Stad van Ontdekkingen en Leiden&Partners.

Openingspeech (in volgorde van opkomst): Kris Schiermeier, Chris Uhlenbeck en H.E. Hideshisa Horinouchi, Japanse ambassadeur in Nederland.

Activiteiten: animatiefilms bij de tentoonstelling, kinderspeurtocht in de vorm van een bordspel, workshops, rondleidingen en lezingen.

Sugoroku-spel

Bij de tentoonstelling 'Shin hanga. De nieuwe prenten van Japan' hebben wij een bordspel ontwikkeld als aanvulling op de gratis kinderspeurtocht. Na goed afronden van de speurtocht kregen de kinderen het spel ook gratis mee naar huis.

Na afloop van deze tentoonstelling is een link toegevoegd aan de website zodat de tentoonstelling ook online te bekijken is.

Tentoonstelling 3: 'Wabi-sabi. Japanse esthetiek in fotografie en keramiek'

Ruim honderd werken van zeventien nationale en internationale kunstenaars maakten dit Japanse begrip inzichtelijk. De tentoonstelling liep van 23 september 2022 t/m 15 januari 2023 op de 1^e en 2^e verdieping. De acceptatie en waardering van vergankelijkheid en imperfectie staan hierbij centraal en komen terug in alle Japanse kunstvormen, zoals bij de theeceremonie, in poëzie en in de prentkunst.

De kunstenaars die deel uitmaakten van de tentoonstelling waren allen op hun eigen wijze beïnvloed door wabi-sabi. Dat was bijvoorbeeld te zien in een foto van smeltende sneeuw, gedrukt op handgeschept papier, of bij een simpele asymmetrische theekom met een barst in het glazuur.

In het werk van de keramisten Ohira Shingo en Sano Naoko was de invloed van wabi-sabi merkbaar in de organische vormen, de soort klei en de aardse kleuren van hun objecten. Bij sommigen fotografen uitte de invloed van wabi-sabi zich in de keuze van het onderwerp of in de wijze waarop gefotografeerd is, zoals in de foto's van Kawauchi Rinko, Albarrán Cabrera en Werner Bischof. In ander werk was wabi-sabi te bespeuren in de materialen waarop geprint werd. Zo hadden een aantal kunstenaars hun beelden gedrukt op handgemaakt washi papier, zoals Horie Mika, Kobayashi Nobuyuki, Ogino Naoyuki, Ninomiya Naohiro, Ito Keiichi en Paul Cupido. Ook hadden kunstenaars alternatieve print-technieken gebruikt met natuurlijke materialen of technieken die imperfecties opleveren, bijvoorbeeld de cyanotypie bij Horie Mika's werk, de collages van Margaret Lansink, de zoutafdrukken van Ogino Naoyuki en de screen-printing met zilver en sulfer door Takasugi Norio.

Bezoekersaantal in deze periode: 12.491 bezoekers.

- Publicatie: 'Wabi-sabi' met voorwoord van Kris Schiermeier Auteur: Annemarie Zethof
- Uitgever: Japanmuseum SieboldHuis
- Sponsors/partners tentoonstelling: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Stichting Isaac Alfred Ailion Foundation, Takeda Nederland B.V. en de Vrienden van Japanmuseum SieboldHuis.
- Samenwerkingen: Ibasho, Leiden Stad van Ontdekkingen en Leiden&Partners.
- Openingspeech (in volgorde van opkomst): Kris Schiermeier, Annemarie Zethof. De catalogus werd in ontvangst genomen door H.E. Hidehisa Horinouchi, Japanse ambassadeur in Nederland.
- Activiteiten: tentoonstellingsfilm, kinderspeurtocht, workshops, rondleidingen en lezingen.

Na afloop van deze tentoonstelling is een link toegevoegd aan de website zodat de tentoonstelling ook online te bekijken is.

Kunstexpositie en wedstrijd: 'De schoonheid van de imperfectie?'

In samenwerking met Galerie YOMOOKA en Galerie Café Leidse Lente organiseerde Japan Museum SieboldHuis de kunstwedstrijd 'Schoonheid van de imperfectie?'. Met dit project bood het SieboldHuis een podium aan hedendaagse kunstenaars door middel van een wedstrijd. Er werd een aardewerken kom aan iedere deelnemende kunstenaar verstrekt. In totaal werden er achttien werken in het museum getoond. De overige werken waren te zien in galerie YOMOOKA. Iedere kunstenaar kon met één werk (afmeting max. 25x25x25 cm) deelnemen met als thema 'Schoonheid van de imperfectie?', geïnspireerd op het Japanse esthetische concept wabi-sabi. De werken waren van 24 september 2022 t/m 15 januari 2023 in de Panoramakamer te zien.

De kunstenaar was vrij om, binnen de gestelde dimensies, het werk te interpreteren naar het thema. De kunstenaar gebruikte de kom als basis van het werk.

Uit de 18 kommen in de Panoramakamer van Japanmuseum SieboldHuis konden de bezoekers hun favoriete kunstwerk kiezen. Aan het eind van de expositie won deze kunstenaar eeuwige roem en de catalogus 'Wabi-sabi'. Het project bestond niet alleen fysiek in het museum en galerie, maar had ook authentiek bestaansrecht in de digitale wereld, want er werden NFT's gekoppeld aan de fysieke kunstwerken. Door de integratie van deze twee werelden wilden we een vooruitstrevende blik op kunst geven en vooruitlopen op belangrijke ontwikkelingen in de kunstwereld.

Alle geëxposeerde werken werden te koop aangeboden waarbij de opbrengst volledig ten goede kwam aan de kunstenaar. Ook werden er NFT's gemaakt van de werken en deze werden via Opensea.io aangeboden.

Bezoekersaantal in deze periode: 12.491 bezoekers.

- Sponsors tentoonstelling: Gemeente Leiden
- Samenwerkingen: Galerie Café Leidse Lente en Galerie YOMOOKA
- Openingspeech door juryleden (in volgorde van opkomst): Kris Schiermeier, Diana Lepelaar, Pieter Berkhout en Jorg Rozier

Deze kunstwedstrijd was geprogrammeerd in het kader van de Leidse Kunstroute.

Samenwerkingen met musea aan tentoonstellingen en projecten

Japanmuseum SieboldHuis heeft twee Japanse prenten beschikbaar gesteld voor de tentoonstelling 'Misleiden - Fakes uit kunst en wetenschap'. De tentoonstelling ging over vervalsingen, verwisselingen of verkeerd beoordeelde objecten. In totaal waren er twintig objecten uit verschillende Leidse musea.

De werken waren van 17 december 2021 tot en met 12 juni 2022 te zien in Museum De Lakenhal en ook online. Onze coördinator museale zaken, Dick Raatgever, en een externe adviseur hebben namens het SieboldHuis inhoudelijk meegewerkt aan het project.

MISLEIDEN FAKES UIT KUNST EN WETENSCHAP

Japanmuseum SieboldHuis heeft meegewerkt aan de tentoonstelling 'Books that made History' (Boeken die de geschiedenis schreven) van 22 juni t/m 4 september 2022 in het Rijksmuseum van Oudheden. De tentoonstelling ging over 25 buitengewone boeken. Onze coördinator Nederland-Japan relaties, Kuniko Forrer, heeft over het boek 'Nippon' geschreven.

Japanmuseum SieboldHuis heeft met 4 andere Leidse instellingen (Erfgoed Leiden, RMO, Volkenkunde, Museum De Lakenhal) 'De Museumclub' opgericht (onderdeel van Verwonder om de Hoek). Bij 'De Museumclub' maken kinderen van 8 t/m 12 jaar iedere week kennis met een ander museum en een andere activiteit. In Japanmuseum SieboldHuis kregen de kinderen een interactieve rondleiding en een creatieve manga-workshop.

Van 3 februari tot 2 maart stond Eye filmmuseum stil bij het honderdjarig bestaan van Shochiku, een van de oudste en grootste filmmaatschappijen van Japan. Het veelzijdige jubileumprogramma bracht zeldzame vertoningen op 35mm, live muzikale begeleiding, digitale restauraties en inleidingen van Japan-kenners. Via de social mediakanalen van Japanmuseum SieboldHuis hebben we dit onder de aandacht gebracht en konden bezoekers gratis filmkaartjes winnen.

Siebold tentoonstellingen

Het is bijna tweehonderd jaar geleden dat Siebold aankwam op het eilandje Deshima waar de Hollanders gestationeerd waren. Japanmuseum SieboldHuis werkt samen met Naturalis en Deshima om in 2023 een tentoonstelling in Japan te realiseren. De directeur van het SieboldHuis is gastconservator van de tentoonstelling. Sinds 2019 wordt er zowel inhoudelijk als op het gebied van sponsorwerving, waarbij gebruik gemaakt wordt van het netwerk van het SieboldHuis in Nederland en Japan, aan deze tentoonstelling gewerkt.

In 2026 is het tweehonderd jaar geleden dat Siebold de 'Hofreis' heeft gemaakt. De Leidse musea die Siebold-objecten beheren, werken samen aan een tentoonstelling.

Kunstroute Leiden

In het weekend van 24 en 25 september 2022 vond de jaarlijkse Leidse Kunstroute plaats. Bezoekers werden uitgenodigd om op die dagen de Leidse ateliers van kunstenaars, galeries en initiatieven/projecten te bezoeken. In Japanmuseum SieboldHuis en bij galerie YOMOOKA waren tijdens de Kunstroute de resultaten van de kunstwedstrijd 'Schoonheid van de imperfectie?' te bekijken. De Kunstroute is een initiatief van Museum de Lakenhal Leiden.

Kinderconferentie Leiden - Nagasaki

Op maandag 10 oktober gingen 138 kinderen uit Leiden en zusterstad Nagasaki met elkaar in gesprek over klimaatproblemen tijdens deze speciale scholierenconferentie. Leidse scholieren van Da Vinci College Kagerstraat presenteerden tijdens een hybride conferentie in Technolab met hun klimaatkunstwerken oplossingen voor onder andere de opwarming

van de aarde en het reduceren van afval. Deze conferentie werd georganiseerd in het kader van het European City of Science-jaar en om de vriendschapsband tussen Leiden en Nagasaki te vieren. Met een videoboodschap verwelkomden de Leidse burgemeester Lenferink en de Japanse burgemeester Taue de scholieren op de conferentie. Lenferink refereerde daarin aan de lange vriendschap tussen Leiden en Nagasaki en hoe belangrijk communicatie en samenwerking is om klimaatproblemen op te lossen. Burgemeester Taue ging in op de verbindende figuur van arts en onderzoeker Philipp Franz von Siebold, die 200 jaar geleden in Nagasaki woonde en werkte en daarna in Leiden. Katja Peijnenburg, marinebioloog bij Naturalis, gaf een lezing over onze 'blauwe planeet' en de bijzondere rol van plankton in dat systeem. Daarna gingen de scholieren uit de twee steden in break-out-sessies met elkaar in gesprek onder begeleiding van medewerkers van het SieboldHuis. Er werd gesproken over recycling, energiebesparing, afvalvermindering, zeespiegelstijging, biodiversiteit en de opwarming van de aarde. Taal was hierin de grote uitdaging. De Nederlandse en Japanse leerlingen, tussen de twaalf en vijftien jaar, werden namelijk uitgedaagd om in het Engels en met de hulp van tolken met elkaar te communiceren. De directeur van het SieboldHuis bedankte tot slot alle leerlingen voor hun enthousiaste deelname en Nagasaki voor het initiatief van deze succesvolle conferentie. Het was een geslaagde samenwerking tussen de gemeente Leiden, Naturalis, Japanmuseum SieboldHuis, Technolab, het Klimaatmuseum, Stichting Leidse Vrienden van Nagasaki en leerlingen van het Da Vinci College Kagerstraat.

Panoramakamer; Uitgelicht

In de twee wisselvitрины in de Panoramakamer worden met enige regelmaat bijzondere objecten tijdelijk 'Uitgelicht'. In 2022 was er een presentatie:

Uitgelicht: een model van een samoerai-harnas

Waarschijnlijk is dit zeer gedetailleerde model van een harnas speciaal voor Philipp Franz von Siebold gemaakt. Dit harnas is gemaakt van papier-maché, metaal, leer en fluweel. Opvallend zijn bijvoorbeeld het ingewikkelde design van de kabuto-bachi (helmkom) en het vlechtwerk in de dō, sode en kusazuri (borstkuras, schouderbescherming en dijbescherming).

Educatie
Basisonderwijs

Het SieboldHuis ontvangt scholen via het platform 'Verwonder om de hoek'. Verwonder om de hoek verbindt leerkrachten, ouders, verzorgers, buitenschoolse organisaties en aanbieders van educatieve activiteiten met elkaar. Op het platform 'Verwonder om de hoek' komt al het educatieve aanbod uit de regio Holland Rijnland samen. De museumlessen van Japanmuseum SieboldHuis zijn ontwikkeld voor het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)' en zijn via dit platform te boeken. Het aanbod van het lesprogramma bestaat uit negen lessen die aansluiten op de doorlopende leerlijnen: 'Ik en de wereld', 'Kunst', 'Museum' en 'Tijd', en zijn geschikt voor de groepen 5 t/m 8. Het platform toont en verbindt ook het Leidse museale educatieve aanbod voor natuur, wetenschap, technologie en duurzaamheid.

Tijdens schoolvakanties wordt het SieboldHuis regelmatig bezocht door groepen kinderen in de leeftijd van 4 tot en met 12 jaar, van de buitenschoolse opvang. Samen met begeleiders van de BSO bezoeken zij het museum zelfstandig en gaan aan de slag met een kinderspeurtocht en ontdekken zo de Sieboldcollectie en de tijdelijke tentoonstellingen. Ook hebben docenten het museum benaderd voor meer informatie, inspiratie en lesmateriaal voor thema-lessen in de klas of op school. Japanse nationale en internationale scholen bezoeken ons geregeld.

Doe-speurtochten en gezinsactiviteiten

Er is een speurtocht bij de vaste collectie op de begane grond. Met dit handzame boekje kunnen de kinderen met kijk- en doe-opdrachten de Sieboldcollectie ontdekken en leren ze over de veelzijdige verzameling van Philipp Franz von Siebold en de Japanse kunst en cultuur. Daarnaast wordt er bij elke tijdelijke tentoonstelling een speciale kinderroute, speurtocht of quiz aangeboden, ter verdieping en om kinderen en (groot)ouders op een creatieve manier naar kunst te laten kijken. In de kelder zijn een leeshoek, een levensgroot memory-spel, thematische kleurplaten en tekenmateriaal beschikbaar. Vanwege de geldende corona-maatregelen is de kelder in januari gesloten geweest.

MuseumJeugdUniversiteit

In 2022 heeft Japanmuseum SieboldHuis deelgenomen aan de najaarsreeks van de MuseumJeugdUniversiteit. Een groep van 25 enthousiaste kinderen in de leeftijd van 8 tot 12 jaar kon vierdelige collegereeks volgen waarbij verschillende experts op het gebied van Japan de colleges gaven. Het programma zag er als volgt uit:

12 september 2022 – Kan jij Japans? Door expert Sanne van de Haar

Tijdens dit college leerde je van alles over de Japanse taal en zelfs Japans schrijven. Wist je bijvoorbeeld dat het Japanse schrift bestaat uit drie schriften (hiragana, katakana en kanji) die door elkaar heen worden gebruikt? Het Japanse schrift is daardoor behoorlijk ingewikkeld! Japanoloog Sanne van de Haar legde uit hoe Japanse karakters te herkennen, te ontcijferen en na te schrijven.

9 oktober 2022 – Wat is een netsuke? Door expert Max Put

'Netsuke' zijn een soort grote kralen waarmee men vroeger in Japan dingen die je mee wilde nemen aan je 'obi' (ceintuur) vast kon maken. De kimono's die de mensen in Japan droegen, hadden namelijk geen zakken! Het waren piepkleine kunstwerkjes en ze werden gemaakt van materialen als ivoor, hout, been en porselein. Ze konden van alles voorstellen, maar vooral dieren waren populair. Netsuke in de vorm van groente, fruit, mensen, allerlei monsters en soms zelfs hele verhalen of sprookjes komen ook veel voor. In deze lezing leerden de

kinderen alles over netsuke: hoe je ze moest dragen, wie ze maakten en van welke materialen.

13 november 2022 – Kunnen wij leren van Japanse robots? Door experts Peter van der Putten en Maarten Lamers

In Japans zijn er heel veel robots. Ze werken in fabrieken of helpen bezoekers in een bibliotheek, hotel of museum. Soms zijn ze gewoon speelgoed. De meeste robots hebben een duidelijke taak waarvoor ze speciaal gemaakt zijn. Maar nieuwsgierige robots bestaan ook, en bange robots. Zelfs robots die met opzet hulpeloos zijn. In dit college werden vragen als ‘Waarom zijn deze robots er eigenlijk? En wat kunnen wij van ze leren?’ Uitgebreid beantwoord.

11 december 2022 – Hoe maak je een manga? Door expert Florence Stieber

Wat is manga eigenlijk, hoe is het ontstaan en nog het meest belangrijk, hoe teken je een mangafiguur. Tijdens dit college vertelde Japanoloog Florence Stieber alles over manga en konden de kinderen zelf aan de slag en leerden ze stap voor stap hoe je een mangafiguur moet tekenen.

Voortgezet onderwijs

Voor leerlingen van het voortgezet onderwijs bood het SieboldHuis twee lesprogramma's aan. In het voorjaar een manga-workshop vanuit het Cultuursjop-programma en in het najaar het Kunstshot programma. Ook zijn er schoolklassen met hun eigen docent geweest om het museum en de tijdelijke tentoonstellingen te bezoeken en aan workshops mee te doen.

Met enige regelmaat ontvangt het SieboldHuis verzoeken om informatie en hulp bij profielwerkstukken. Wij behandelen de verzoeken en geven de leerlingen informatie, tips en adviezen. Ook kunnen leerlingen bij ons stage lopen (zie kopje personeel).

MBO en Hoger onderwijs

Japanmuseum SieboldHuis werd in 2022 bezocht door verschillende studenten, onder wie mbo'ers en hbo'ers. Ook bezochten universitaire studenten het SieboldHuis.

Internationaal lesprogramma

In de week van 28 maart tot 1 april werkte een groep internationale leerlingen (Finland, Denemarken, Litouwen en Nederland) van het Rijnlands Lyceum Sassenheim in de Europakamer van het SieboldHuis aan een lesprogramma. De directeur en Dick Raatgever hebben de leerlingen inhoudelijk begeleid.

Lesdoel: 'Maak een inspirerend lesprogramma voor leerlingen van het voortgezet onderwijs die met de klas Japanmuseum SieboldHuis bezoeken. Zorg ervoor dat ze enthousiast zijn over de Japanse kunst en cultuur als ze het museum verlaten en dat ze weten wie Philipp Franz von Siebold is. En dat ze weten wat er in Japanmuseum SieboldHuis te zien en te doen is, zodat ze misschien nog een keer het museum komen bezoeken.'

Ter afsluiting van deze projectweek werd op school een avond georganiseerd zodat de leerlingen het resultaat konden pitchten in bijzijn van docenten, ouders en organisaties waar de leerlingen de opdracht hebben gedaan. De directeur zat in de jury.

Samenwerking met Universiteit Leiden en andere Universiteiten

De Universiteit Leiden heeft aan de wieg gestaan van het SieboldHuis en beide organisaties hebben sindsdien nauw met elkaar samengewerkt. Dit heeft geleid tot een intensieve en vruchtbare samenwerking. Studenten van de Universiteit Leiden mogen het SieboldHuis gratis bezoeken.

In 2022 organiseerde de Universiteit Leiden de 'Orientation Week Leiden (OWL)' voor nieuwe internationale studenten met als doel kennis maken met de Universiteit en de stad. De Winter Oriëntatie Week Leiden werd in februari grotendeels digitaal georganiseerd. Hiervoor hebben wij digitaal materiaal aangeleverd zodat nieuwe Internationale studenten kennis konden maken met het SieboldHuis. De laatste week van augustus heeft er wel een bezoek aan het museum plaatsgevonden.

In augustus 2022 konden nieuwe Leidse studenten van verschillende vakgroepen tijdens de jaarlijkse EL CID week, de introductieweek van de Universiteit Leiden, Japanmuseum SieboldHuis bezoeken.

De museumwinkel bood in 2022 werkplekken aan voor studenten. Deze worden voornamelijk bezet door Japanologen van wie de kennis over Japan en de taal een welkome aanvulling zijn voor het museum en de bezoekers. Bovendien geldt de goede naam van het SieboldHuis als een mooie opstap naar bijvoorbeeld een vervolgstudie, baan of stageplek in Japan.

In de Panoramakamer staat een speciale kaartenvitrine waarin kaarten uit de Siebold-collectie tentoongesteld worden. De kaartencollectie die Philipp Franz von Siebold gedurende zijn verblijf in Japan bijeenbracht, wordt beheerd door de Universiteitsbibliotheek Leiden. Elk jaar wordt er een nieuwe selectie van kaarten met uitleg getoond.

Japanmuseum SieboldHuis heeft 23 juni meegewerkt aan het 43e Veerstichting symposium 'Vast in Versnelling?' dat jaarlijks in Leiden plaatsvindt. Via een livestream vanuit het museum kon een groep van 10 professionals interactief deelnemen aan het programma van het symposium. Sinds 1979 brengt de Veerstichting jonge, ambitieuze studenten van alle Nederlandse en Vlaamse Universiteiten en de zogenoemde 'vormgevers van de maatschappij' samen. De stichting is opgericht met het doel om de dialoog tussen verschillende generaties te bevorderen.

Japanmuseum SieboldHuis heeft meegewerkt aan een onderzoek naar de toegevoegde waarde van muziek afspelen bij Japanse prenten in een tentoonstelling. Cas de Boorder, Masterstudent Cultural Economics aan de Erasmus Universiteit Rotterdam, heeft dit onderzocht met een testgroep in het museum.

Nagasaki-kamer

Japanmuseum SieboldHuis huisvest sinds maart 2009 de liaison office van de Universiteit van Nagasaki. Het huurcontract voor de Nagasaki-kamer op de tweede verdieping is met drie jaren verlengd, ingaande per 1 januari 2021. In 2022 werd de 'Nagasaki-kamer' bezocht door (Japanse) studenten en hoogleraren en gebruikt voor bijeenkomsten. Het foldermateriaal is gedigitaliseerd en beschikbaar via de website van het SieboldHuis.

Het nieuwe Japans-Nederlandse Woordenboek

Japanmuseum SieboldHuis treedt al jaren op als 'host' voor 'Het Nieuwe Japans-Nederlandse Woordenboekproject'. Daarnaast beheert het SieboldHuis de financiën van dit digitale woordenboek. Het nieuwe Japans-Nederlandse woordenboekproject is een doorlopend proces waarbij men woorden kan toevoegen om op deze wijze, na redactie, een volwaardig Japans-Nederlands (online) woordenboek tot stand te brengen. In 2022 is er een nieuwe schenking ontvangen en wordt er gewerkt aan een fondsaanvraag om dit project voort te kunnen zetten.

Publicaties

Bij de tentoonstellingen zijn meertalige publicaties uitgegeven waarvan twee in eigen beheer en een uitgave met Ludion. Ze worden vermeld bij de tentoonstellingen.

Kris Schiermeier *Von Siebold verrijkte onze flora*, pag. 42-45, Groene oase sinds 1590, jaarlijkse uitgave van de Stichting Vrienden van de Leidse Hortus en Hortus botanicus Leiden 2022
Kuniko Forrer *Blik op het verre oosten*, pag. 163 – 170, 'Boeken die geschiedenis schreven', uitgave Universiteit Leiden, auteurs Kasper van Ommen en Garrelt Verhoeven, 2022.

ICOM Conferentie 2022 Praag

Iedere drie jaar organiseert ICOM een International General Conference, steeds rond een actueel thema uit het museum- en erfgoedveld. Van 20 – 28 augustus werd de conferentie in Praag georganiseerd en het thema was 'The Power of Museums'. De directeur heeft bijgedragen aan de bijeenkomst van INTERCOM (the International Committee for Museum Management).

Bijzondere evenementen

De Japanmarkt

In 2000 bezocht de keizer van Japan samen met zijn vrouw tijdens een staatsbezoek aan Nederland het SieboldHuis. Ter herinnering aan dit bezoek en zijn wandeltocht over het Rapenburg met koningin Beatrix organiseert Japanmuseum SieboldHuis de Japanmarkt.

Zondag 5 juni 2022 zou de dertiende editie van de jaarlijkse Japanmarkt worden georganiseerd. Door onduidelijkheid over het verloop van corona werd besloten het evenement, waar jaarlijks ruim 10.000 mensen op af komen, een jaar uit te stellen.

Museumnacht

Op zaterdag 28 mei openden de Leidse musea hun deuren voor de veertiende editie van Museumnacht Leiden. Het thema 'Déjà vu' stond centraal. In Japanmuseum SieboldHuis kon je een VR-tour maken door Tokyo en onder de sterren moderne haiku beluisteren. Er werden lezingen gehouden in het Nederlands en Engels over hoe Japanse en westerse kunstenaars zich laten inspireren door de beeldtaal en onderwerpen van de oude Japanse kunst. Een

massage- en schoonheidsspecialiste gaf aan de hand van Kobido gezichts massages tips en tricks om zelf een jonge en stralende huid te krijgen. In de kelder konden bezoekers een chochin lampion maken. Deze lampionnen worden in Japan al eeuwenlang gebruikt om 's nachts de straten, tempels en heiligdommen te verlichten. In de tuin werd verse sushi gemaakt en konden de bezoekers genieten van warme of koude drankjes.

Nieuw dit jaar was de invoering van de ECO-beker met bijbehorend bekermuntje. Het recyclen van de bekertjes was goed geregeld en duidelijk merkbaar is de reducering van het afval na afloop van het evenement. Ruim 1.200 bezoekers bezochten Japanmuseum SieboldHuis.

Wereld Kinderen Haiku wedstrijd

De Wereld Kinderen Haiku Wedstrijd is een internationale haiku (gedicht)- en tekenwedstrijd voor kinderen tot en met 15 jaar. De zeventiende editie van deze wedstrijd had als thema 'Steden'. Tot en met 28 februari konden gedichten worden ingestuurd voor de Nederlandse voorrondes. De prijsuitreiking voor de Nederlandse winnaar was op 14 september in het SieboldHuis. De eerste prijs ging naar Enzo Winterink. De tweede prijs was voor Pien Elfrink en de derde prijs was voor Jonas Giling. Deze drie inzendingen konden daarna meedoen aan de internationale wedstrijd in Japan.

Leiden European City of Science 2022 – ESOF 2022

De titel European City of Science wordt elke twee jaar door EuroScience in Straatsburg uitgereikt aan een Europese stad. De titel hangt samen met Europa's grootste tweejaarlijkse multidisciplinaire wetenschapscongres, het EuroScience Open Forum (ESOF), dat in 2022 de 10e editie in Leiden beleefde. In september 2022 vond ook de EU Contest for Young Scientists (EUCYS) plaats, voor jonge onderzoekers uit ruim dertig Europese landen. Leiden was in 2022 het Nederlandse podium voor het Europese kennisveld. In talloze congressen en bijzondere bijeenkomsten werden de grote vraagstukken van deze tijd belicht. Tegelijkertijd was er een verrassend programma waarbij elke dag een ander nieuwsgierig-makend onderwerp centraal stond. Hét doel van Leiden European City of Science was om wetenschap en samenleving te verbinden.

European City of Science Leiden2022

In samenwerking met de faculteit Geesteswetenschappen aan de Universiteit Leiden werden er Japangerelateerde lezingen en activiteiten georganiseerd, waaronder een presentatie over de reparateertechniek 'kintsugi' die inzicht gaf in de Japanse kunst van het repareren van gebroken keramiek met lak, waarover goud of zilver gesprengeld wordt.

Er werd samengewerkt met Nieuw Licht TV. Dit is een tv-programma over bijzonder wetenschappelijk onderzoek waar de directeur samen met jongeren met een verstandelijke beperking een programma over kintsugi maakte.

In de wijk werd er met BplusC een haiku-activiteit georganiseerd, gevolgd door een bezoek aan het museum en met de Japanse Kunst- en Cultuurcommissie van de studievereniging voor studenten van Japans en Koreanistiek (LVSJK Tanuki) werden er ook verschillende activiteiten in het museum georganiseerd.

Actie Oekraïne

In maart werd vanuit de Taskforce culturele en creatieve sector een cultuurbrede actie geïnitieerd: #♥rtforUkraine

Hieraan deed het SieboldHuis natuurlijk mee. In de winkel stond tijdens het weekend van zaterdag 5 maart en zondag 6 maart een speciale donatie-box staan waarin mensen een bijdrage konden doen. Ook doneerden wij een deel van de opbrengst van dat weekend aan Giro 555 van de Samenwerkende Hulporganisaties voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

Floriade Almere

In het Japanse paviljoen van de Floriade Expo 2022 werd doorlopend een film gedraaid over Siebold en zijn planten waarin de directeur te zien was. Floriade Expo 2022 was de wereldtuinbouwtentoonstelling, met als thema 'Growing Green Cities', die in 2022 van 14 april tot en met 9 oktober werd gehouden in Almere. Dit evenement met een omvang van 60 hectare wordt al sinds 1960 slechts één keer per 10 jaar in een Nederlandse plaats georganiseerd.

Online-activiteiten en -evenementen

Ondanks de lockdown die ook nog van toepassing was in januari was het toch mogelijk een tentoonstelling van Japanmuseum SieboldHuis te bezoeken. Geïnteresseerden konden de tentoonstelling 'Schoonheid in detail. 20ste-eeuws Japans lakwerk' online vanuit huis bekijken. Vooral ook leuk voor bezoekers die de tentoonstelling gemist hadden of deze nog een keertje wilden bekijken.

In februari gaf de directeur van het SieboldHuis voor leden van de The Japan-Netherlands Society in Tokyo een uitgebreide onlinepresentatie over Siebold en de tijdelijke tentoonstellingen. De lezing trok ruim negentig geïnteresseerden.

De Nationale Museumweek is een jaarlijks terugkerend evenement waarbij ruim de 400 musea die zijn aangesloten bij de Museumvereniging, in het hele land, hun collecties in de schijnwerpers zetten. Dit jaar was de Museumweek digitaal van 4 tot en met 10 april te volgen. Tijdens de Nationale Museumweek was er volop aandacht voor de digitale rondleiding door de tijdelijke tentoonstelling 'Sōsaku hanga. Creatieve prenten uit Japan'.

Bijzondere bezoeken

Eind mei brachten de Japanse ambassadeur in Nederland, Hidehisa Horinouchi, en zijn echtgenote Sabine Horinouchi een bezoek aan Japanmuseum SieboldHuis. Zij bezochten de tentoonstelling 'Sōsaku hanga. Creatieve prenten uit Japan'. Het echtpaar werd ontvangen door de directeur en de eigenaar van de collectie waarna de gastconservator de rondleiding heeft verzorgd. Daarnaast hebben de ambassadeur en zijn vrouw de openingen bezocht en de catalogi in ontvangst mogen nemen.

Op 11 juli kregen wij bezoek van de nieuwe directeur van het Hiroshima Memorial Museum in Japan. Het gezelschap werd ontvangen door de directeur en kreeg een rondleiding door het museum en kreeg een diner aangeboden.

DUJAT-showcase

Donderdag 21 juli vond de DUJAT-showcase plaats in Hotel Okura in Amsterdam waar leden van DUJAT zich tijdens een 5-minute pitch konden presenteren. Japanmuseum SieboldHuis was ook aanwezig met een informatiestand en de directeur gaf een presentatie over de huurmogelijkheden van ruimtes in het museum. Dit heeft een mecenas, meerdere nieuwe Vrienden en een boeking van een personeelsevenement opgeleverd.

Kunstwedstrijd en reis naar Japan

De twee kunstwerken die lange tijd getoond zijn in het museum, gemaakt in het kader van de kunstwedstrijd '75 jaar na de val van de atoombom', werden door de studenten Gijs van der Meij en Ib Brussee aangeboden in Nagasaki aan burgemeester Taue. De reis werd bekostigd door de stad Nagasaki en de coördinator Nederland-Japan van Japanmuseum SieboldHuis heeft de reis namens de Stichting Leidse Vrienden van Nagasaki en de gemeente Leiden begeleid.

Lezingen en workshops

In het museum zijn er in 2022 verschillende lezingen gegeven door gastsprekers over onderwerpen die veelal aansloten op de tijdelijke tentoonstelling of een actueel Japan-gerelateerd onderwerp.

Na de corona-sluiting in januari was er een duidelijke stijgende interesse naar workshops die weer in het museum georganiseerd konden worden. Workshops zoals Japans inpakken, origami en kalligrafie waren populair en snel uitverkocht.

Een bijzondere workshop die we hebben georganiseerd was Japans gampi-papier maken. De docent Horie Mika, een van de kunstenaars uit de tentoonstelling 'Wabi sabi' was uit Japan over voor de opening van de tentoonstelling en hierdoor was zij in de gelegenheid om een exclusieve workshop papier maken te geven. Mika is een fotografische kunstenaar die cyanotypes maakt op papier dat ze zelf heeft vervaardigd. Bomen, water en licht zijn de belangrijkste elementen die Horie gebruikt bij de creatie van haar kunstwerken. Haar werk is bij uitstek geschikt om het gevoel van wabi-sabi te ervaren. Voor de deelnemers was dit een unieke mogelijkheid om het maakproces van dit papier van A tot Z te ervaren.

Op 2 november werden de Vrienden van Japanmuseum SieboldHuis hartelijk ontvangen door de directeur en de Vrienden-coördinator en gaf Florence Stieber een presentatie en workshop over shōji-lantarens. De avond werd afgesloten met een borrel. Na afloop van de succesvolle bijeenkomst ging iedereen met een tastbare herinnering naar huis.

Publiciteit

De directeur, haar medewerkers en de gastconservatoren zijn veelvuldig in de media geweest zowel in Nederland (interviews voor de landelijke en lokale tv- en radiozenders, dagbladen, magazines en websites) als in België en Japan. Verder waren er interviews in tijdschriften, dagbladen en op televisie over de tentoonstellingen en de Japanse kunst en cultuur. Op de website, in de nieuwsbrief, op Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn werd eveneens informatie over het museum en zijn activiteiten verstrekt.

Het SieboldHuis is niet alleen in de media vanwege de activiteiten en de tentoonstellingen van het museum, maar wordt ook vaak geraadpleegd voor meer informatie over de kunst, natuur en cultuur in Japan. Bijvoorbeeld in een podcast van NPO Vroege Vogels over de kraanvogel, bij RTL4 Editie NL over de zelfstandigheid van Japanse kinderen en het Japanse voetbalteam. Er waren opnames voor het tv-programma 'Grenzeloos Verliefd' en Nieuw Licht TV. Ook gaf de directeur een interview aan de Rijksdienst Cultureel Erfgoed en op het videoplatform MuseumTV geeft zij een rondleiding door het museum. De mini-documentaire op MuseumTV heeft 11.844 impressies opgeleverd sinds de lancering in november 2021 en de pagina van het SieboldHuis op MuseumTV is in 2022 ongeveer duizend keer bekeken. Daarnaast is de video ook te zien voor KPN- en Ziggo-abonnees en via het inflight-programma van KLM.

Tijdens de corona-sluiting in januari werden de bezoekers bereikt door online-activiteiten en via de sociale media-kanalen. Het was gelukkig mogelijk de tentoonstelling 'Sōsaku hanga' te verlengen met als gevolg dat alle pr-uitingen moesten worden aangepast.

Bij elke tijdelijke tentoonstelling werd een muppencampagne gehouden in de stad. De tentoonstellingen 'Sōsaku hanga' en 'Shin hanga' werden extra onder de aandacht gebracht met driehoeksborden. Japanmuseum SieboldHuis heeft advertentiecampagnes in het cultuurkatern van de Volkskrant, AD, Trouw en Parool geplaatst en er zijn (digitale) advertenties verschenen ter promotie van de tijdelijke tentoonstellingen. Daarnaast zijn er verspreid over het jaar artikelen en advertenties verschenen in NRC, Volkskrant Magazine, Museumtijdschrift, Kunstkrant, Collect,

Margriet, Nouveau, Muze, Kunst&Museumkrant, VPRO-gids, VARA-gids, Vernissage, Art Alert, Leids Nieuwsblad en het Leidsch Dagblad.

Er zijn gerichte acties ingezet om de tentoonstellingen onder de aandacht van de beoogde doelgroepen te brengen. De tentoonstellingsfolders en -posters werden verspreid bij de Leidse musea en culturele instellingen. Met NS-Onderweg werd er via RailTV op de digitale schermen in de intercity's op 5.162 schermen in 363 treinen, om de vijf minuten het item van 'Wabi-sabi' getoond van 10 t/m 16 oktober, 28 november t/m 4 december en 19 t/m 25 december. Hiermee werden zo'n vijf miljoen reizigers per week bereikt en werd de tentoonstelling ook gedurende de tentoonstellingsperiode onder de aandacht van de treinreizigers gebracht. Daarnaast zijn wij een samenwerking aangegaan met De Kunstmeisjes waarbij zij via hun sociale mediakanalen 'Shin hanga' onder de aandacht van hun achterban hebben gebracht. Met deze samenwerking hebben we een nieuwe doelgroep via de kanalen van De Kunstmeisjes bereikt, met een totaal van 7.517 personen: 1.386 via Facebook, 1.749 via Instagram story en 4.382 via Instagram posts. Deze aantallen zijn niet meegenomen in eerdergenoemde aantallen van het bereik op onze kanalen.

De inzet van Google Grants campagnes in 2022 leverden 4.412 extra vertoningen op, waarvan 4.006 nieuwe gebruikers 'www.sieboldhuis.org' bezochten. De website had 105.640 paginaweergaven, door 105.920 nieuwe gebruikers. 63% van onze website-bezoekers komt uit Nederland (Japans 4%, overige 33%).

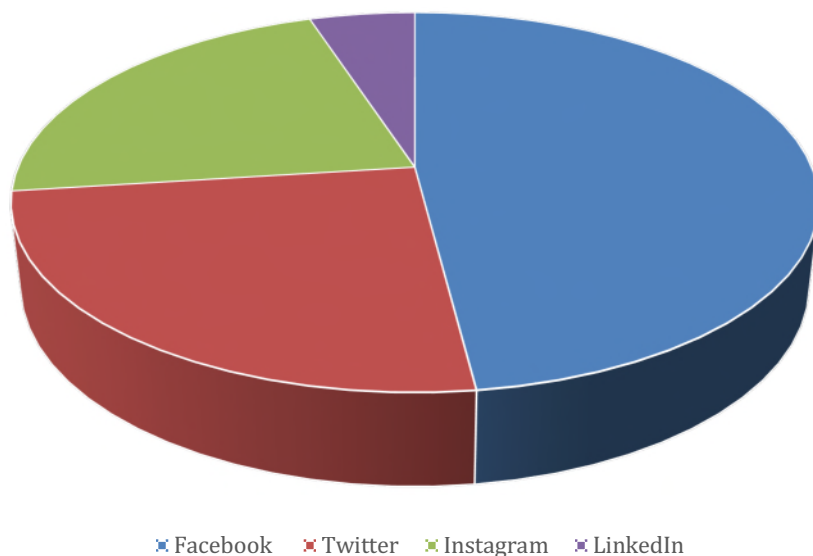
Twitter.com/SieboldHuis heeft 3.715 volgers. De directeur twittert ook vanuit een eigen account @Kschieermeier; haar tweets worden door 1.234 mensen gevolgd.

In 2022 had Japanmuseum SieboldHuis op Facebook 6.748 'likes' en 7.130 'followers'. Het museum is sinds 2018 ook actief op Instagram. Het account instagram.com/sieboldhuis heeft inmiddels 3.267 volgers. Op LinkedIn hebben wij 749 volgers. De nieuwsbrief werd in 2022 maandelijks naar 5.961 mensen gemaild. Via deze mailinglijst, inclusief de perslijst en genodigden voor de tentoonstellingsopeningen, heeft Japanmuseum SieboldHuis 62.791 contactmomenten met abonnees gehad.

Op zowel Facebook (47,4%), Instagram (84,3%) als LinkedIn (27,59%) is een hoge groei te zien wat betreft bezoek, maar op Twitter (1,58%) is de groei beperkt door het wegvallen van volgers na de overname van Twitter door Elon Musk. De interactie (engagement-rate) van Twitter is met 0,18% bovengemiddeld in vergelijking met andere Leidse musea zoals Museum Naturalis (0,06%), Museum Volkenkunde (0,07%) en Rijksmuseum voor Oudheden (0,07%)

Sociale media 2022

De prenententoonstellingen 'Sōsaku hanga' en 'Shin hanga' en kregen beide een 4 ●●●● recensie in de NRC. Ook werd de tentoonstelling 'Wabi sabi' getipt door de Kunstmeisjes in het Tv-programma van Ivo Niehe op zondagochtend.

Met de Leidse musea en Leiden&Partners is een gezamenlijke cultuurcampagne gestart. De tentoonstelling 'Wabi-sabi' kreeg via deze gezamenlijke campagne aandacht in Nouveau, Flair en de Margriet. Ook zijn er in samenwerking met Leiden&Partners een Leiden City Map, een stadsgids met plattegrond en een Streekmagazine ontwikkeld. Die zijn verspreid op culturele en toeristische locaties. Japanmuseum SieboldHuis werd ook meegenomen in de campagne 'Streek van Verrassingen'. Het SieboldHuis steunde de Drie October Vereniging met een advertentie in het programmaboekje. De tentoonstellingen en activiteiten werden gepubliceerd op visitleiden.nl en in de Uitagenda die op culturele locaties in Leiden gedistribueerd werd. Japanmuseum SieboldHuis werd ook opgenomen in de Duits- en Engelstalige reisgids 'Your Leiden Guide'.

Ook in 2022 reed de SieboldHuis City-Shuttle bus door de stad.

Onderhoud

In de winkel is het winkelinterieur aangepast en het coronascherm vervangen. Ook hebben de publiekstoiletten een opfrisbeurt gehad door het plaatsen van wandtegels. De vloer van de tijdelijke tentoonstellingsruimte op de tweede verdieping is gerestaureerd. Tevens is er in 2022 tuinonderhoud gepleegd en regulier onderhoud uitgevoerd aan het pand door het Rijksvastgoedbedrijf. Tijdens de tentoonstellingswissel, begin juni, is de vloer op de tweede verdieping geschuurd en gebeitst. De ruimte is hierdoor lichter geworden.

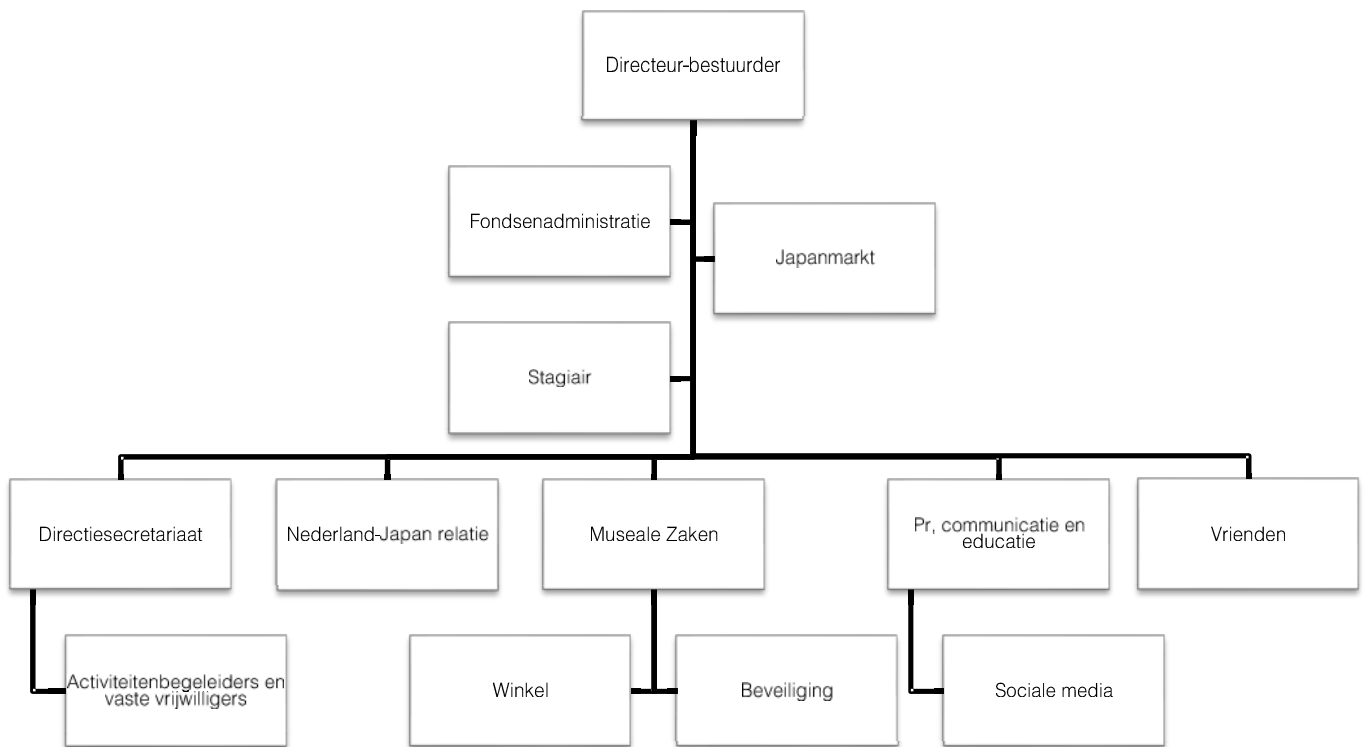
De brandmeld- en ontruimingsinstallatie is in juni vervangen en in juli 2022 opgeleverd.

ICT

Naast de aanschaf van een nieuwe Apple computer zijn er geen bijzonderheden.

Personeel en organisatie en talentontwikkeling
Organigram Museum 2022

Personeelsbezetting in 2022 van 41 (parttime) medewerkers waarvan 16 mensen (6.1 fte) op de Stichting Japanmuseum SieboldHuis. Veertien functies worden extern ingehuurd (11 museum/workshopdocenten/ondersteuner, een boekhouder, een beveiliging en een schoonmaker) Ook zijn er 11 vaste vrijwilligers voor redactiewerk, vertalingen en ikebana.

Er waren 26 vrijwilligers voor de Museumnacht.

In 2022 waren er 15 stagiair(e)s:

Marleen Valster van het Nova Collega Haarlem liep van november 2022 tot en met januari 2023 stage in het kader van haar eindexamenopdracht ‘Entertainment and Events’ waarbij ze de opening organiseerde van de tentoonstelling ‘Verborgene betekenissen’

Shin Schouten van het Rijnlands Lyceum liep van 5 tot en met 8 juli stage in het kader van haar tweetalig VWO-onderwijs.

Sociologiestudente Fleur Zwaan liep van december tot en met januari 2023 een oriënterende stage als onderdeel van haar minor kunsteducatie aan de Universiteit van Amsterdam. Zij maakte de speurtocht bij de tentoonstelling ‘Verborgene betekenissen’.

In de week van 24 januari 2022 liep stagiaire Paula Valster een week met ons mee. Zij is een leerlinge van de VSO (voortgezet speciaal onderwijs) Daaf Geluk in Haarlem.

Zeno Zonneveldt van de Universiteit Leiden schreef mee aan de catalogus/tentoonstellingsteksten van de ‘Wabi-sabi’- tentoonstelling.

Carlijn van der Pijlt en Meike van der Wall van het Rijnlands Lyceum liepen van juli 2022 – april 2023 stage ter afronding van hun vwo-profielwerkstuk.

Acht internationale en Nederlandse studenten van 4 VWO van het Rijnlands Lyceum liepen een week stage in het kader van een internationale projectuitwisseling.

Gemiddeld jaarverzuimpercentage SieboldHuis 2022: 2,4% (onder meer wegens langdurige ziekteuitval van twee medewerkers. Beiden volgden een re-integratietraject.)

Mutaties vacatures in 2022: vertrek van een parttime winkelmedewerker en komst van drie parttime winkelmedewerkers.

Governance Code Cultuur

Japanmuseum SieboldHuis past de Governance Code Cultuur toe.

De Stichting Japanmuseum SieboldHuis, gevestigd te Leiden, wordt sinds 2009 bestuurd volgens het 'raad-van-toezicht-model' waarbij het bestuur is belegd bij de directeur-bestuurder tevens voorzitter van het bestuur en de algemeen directeur van Naturalis is vanaf 1 juli 2019 (qualitate qua) medebestuurder geworden. Hieronder geven we aan hoe Japanmuseum SieboldHuis in 2021 voldoet aan de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur (hierna: de Code).

Principe 1: De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.

De doelstelling van de stichting luidt conform artikel 3, lid 1 en 2 van de statuten: "Het presenteren van (museale) collecties met betrekking tot de Japanse kunst, cultuur, natuur en wetenschap, in het bijzonder de Leidse Siebold-collectie, alsmede het versterken van de band tussen Nederland en Japan door middel van het exploiteren van Japanmuseum SieboldHuis als museum en informatiecentrum. De stichting beoogt haar doel te bereiken door onder meer: het organiseren van permanente en tijdelijke tentoonstellingen; het beheren van een informatiepunt Nederland-Japan; het organiseren van culturele en andersoortige activiteiten; samenwerking met andere Nederland-Japanse culturele, wetenschappelijke en economische instanties, zulks in het bijzonder in samenwerking met de stakeholders Stichting Naturalis Biodiversity Center, Museum Volkenkunde, de Universiteit Leiden en de gemeente Leiden; samenwerking met Japanse organisaties die zich bezighouden met onderzoek naar en presentatie van de Japans-Nederlandse betrekkingen."

Principe 2: De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe én leg uit'). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe óf leg uit').

Het bestuur en de raad van toezicht onderschrijven de principes en aanbevelingen zoals beschreven in de Governance Code Cultuur en passen deze toe.

De manier waarop Japanmuseum SieboldHuis de principes toepast, sluit aan bij de doelstelling, aard en omvang van de organisatie. De Code is besproken in een vergadering van de raad van toezicht en de directie. Wanneer het SieboldHuis afwijkt van een principe of een praktijkaanbeveling, wordt daarvan in het bestuursverslag melding gemaakt.

In het bestuursverslag wordt gemeld dat het SieboldHuis de Code toepast en worden eventuele wijzigingen op het gebied van de governance gemeld.

De informatie over de toepassing van de Code staat op de website.

Principe 3: Bestuurders en toezichthouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

De raad van toezicht vergewist zich van de onafhankelijkheid van zijn leden. Dit gebeurt in ieder geval bij (her)benoeming.

Nevenfuncties van de leden van de raad van toezicht en de directie worden in het jaarverslag vermeld.

De Reglementen van de raad van toezicht en de directie bevatten bepalingen over hoe wordt omgegaan met (mogelijke) belangenverstrengeling.

In het verslagjaar deden zich geen besluiten voor waarbij sprake was van tegenstrijdige belangen.

Het SieboldHuis verstrekt aan de leden van de raad van toezicht en de directie geen persoonlijke leningen, garanties e.d.

Er zijn geen verplichtingen aangegaan met aan de leden van de raad van toezicht of directie gelieerde partijen.

Wij hanteren de gedragscodes Governance Code Cultuur en de ICOM Code of Ethics.

Tegen fraude zijn verschillende maatregelen van kracht. Zie hiervoor de risicoparagraaf.

Jaarlijks wordt in de RvT een overzicht geactualiseerd van relevante nevenfuncties van de leden, waarbij ook wordt gekeken naar het risico op belangenverstrengeling.

Principe 4: Bestuurders en toezichthouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

Er is een samenwerkingsovereenkomst tussen het SieboldHuis en Naturalis die is goedgekeurd door de raad van toezicht. Hierin staan de taken van de bestuursleden vermeld.

De directie vergadert in principe viermaal per jaar met de raad van toezicht. Wanneer daartoe aanleiding is, wordt vaker vergaderd. De afspraken over inhoud, frequentie en informatievoorziening van de raad van toezicht zijn vastgelegd in het Directiereglement en het Reglement raad van toezicht.

De raad van toezicht heeft een Reglement waarin de taken, verantwoordelijkheden en werkwijze zijn vastgelegd. In de financiële verantwoording wordt een bericht van de raad van toezicht opgenomen waarin de raad rapporteert hoe hij invulling heeft gegeven aan zijn taken en verantwoordelijkheden.

Er is buiten de vergaderingen frequent contact tussen de raad van toezicht en de directeur-bestuurder en tussen de beide bestuursleden.

Principe 5: Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding en de resultaten van de organisatie.

Medewerkers kunnen onregelmatigheden melden.

Principe 6: Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

Het SieboldHuis hanteert een risicomodel dat periodiek wordt geactualiseerd en besproken met de raad van toezicht. In de jaarrekening wordt verslag gedaan van het systeem van risicobeheersing en controle.

Principe 7: De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

De raad van toezicht vergadert minimaal viermaal per jaar met de directie. Wanneer daartoe aanleiding is, wordt vaker vergaderd.

Er is buiten de vergaderingen frequent contact tussen de raad van toezicht en de directeur-bestuurder en de medebestuurder.

De voorzitter en een ander lid van de raad van toezicht (renumeratiecommissie) voeren jaarlijks een gesprek met de directeur-bestuurder over haar functioneren.

Principe 8: De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

De raad van toezicht bestaat uit minimaal zeven en maximaal negen leden.

In zijn profielschets heeft de raad van toezicht beschreven welke eisen worden gesteld aan de samenstelling van de raad, zodat hij zijn werk naar behoren kan doen. Aan de leden worden algemene eisen gesteld waaraan alle leden moeten voldoen. Daarnaast zijn er specifieke eisen op het gebied van kennis en deskundigheid die aan de individuele leden worden gesteld.

Herbenoemingen van leden zijn geen automatisme. Bij iedere herbenoeming wordt een afweging gemaakt, mede op basis van de profielschets.

De maximale zittingstermijn van de leden van de raad van toezicht is zeven jaar. Er is een rooster van aftreden dat wordt opgenomen in het jaarverslag.

Er is een introductie/ kennismaking voor nieuwe leden van de raad van toezicht in de vorm van een gesprek en een rondleiding.

De raad brengt jaarlijks een werkbezoek aan de stichting.

Code Culturele Diversiteit en inclusie

De directie, medewerkers en raad van toezicht van Japanmuseum SieboldHuis vinden meerstemmigheid en inclusie waardevol en belangrijk. Zij zetten zich vol in, met de beschikbare middelen die het SieboldHuis

voorhanden heeft, om inclusiviteit bij activiteiten en publieksprogramma's, personeel, partners en publiek te waarborgen.

Iedereen moet zich welkom kunnen voelen bij het SieboldHuis, of je er nu werkt, als bezoeker komt of met ons samenwerkt.

Fair Practice Code

Japanmuseum SieboldHuis geeft invulling aan het werkgever- en opdrachtgeverschap conform de waarden van de Fair Practice Code. De stichting hanteert de museum-cao en past deze toe. Wij hanteren de wettelijke aanbestedingsregels en bij opdrachtverlening worden altijd heldere en eerlijke contracten afgesloten, waarbij expliciete afspraken worden gemaakt over eigenaarschap, bronvermelding en rechtenafdracht. Wij hanteren per aard van het werk altijd een passende arbeidsrelatie. De inzet van flexibele arbeidsrelaties is beperkt. Inzet van vrijwilligers is een welkome aanvulling op de personele capaciteit en wordt niet ingezet ter vervanging van betaald werk. Het SieboldHuis investeert in ontwikkeling van haar medewerkers.

Bezoldiging /WNT

Het beloningsmaximum conform WNT-norm voor 2022 is € 216.000. Noch het salaris van de directie, noch dat van enige andere medewerker van de stichting, overstijgt de WNT-norm.

Risicomanagement

De stichting dient een algemeen belang, wordt merendeels met publiek geld gefinancierd en heeft een wettelijke taak. Tegelijk wordt verwacht dat we ondernemend zijn, met het doel om a) de publieke investering maximaal te laten renderen en b) voldoende inkomsten te verwerven om onze doelstellingen te kunnen realiseren. Wij maken dan ook een bewuste afweging tussen de (publieke en commerciële) doelstellingen en de risico's die we bereid zijn te nemen om de doelstellingen te bereiken. Dit continue proces hebben we verankerd in ons risicomanagementbeleid.

Uitgangspunten van het risicomanagementbeleid:

het afwegen van risico's is structureel onderdeel van de planning- en controlecyclus;

we hebben systemen van risicobeheersing en interne controle ingericht. Deze dienen om significante risico's te identificeren, realisatie van doelstellingen te bewaken en naleving van wet- en regelgeving te waarborgen;

de directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de systemen van risicobeheersing en interne controle en de werking ervan;

de directeur-bestuurder is eindverantwoordelijk voor de risicobereidheid: het bepalen van wat acceptabel is bij de (mate van de) risico's die genomen worden.

Risicoacceptatie

De risicoacceptatie verschilt per doelstelling en risicocategorie. De risicogrenzen zijn vastgelegd in verschillende beleidsdocumenten.

Risicocategorie	Risicobereidheid	Toelichting
Strategisch	Gematigd	Strategische risico's worden zorgvuldig afgewogen. We zoeken steeds de balans tussen onze maatschappelijke functie (lage risico-acceptatie) en onze commerciële ambities (hogere risico-acceptatie).
Operationeel	Laag	Onze kerntaak is gericht op het presenteren van (museale) collecties met betrekking tot de Japanse kunst, cultuur, natuur en

		wetenschap, in het bijzonder de Leidse Siebold-collectie, alsmede het versterken van de band tussen Nederland en Japan door middel van het exploiteren van Japanmuseum SieboldHuis als museum en informatiecentrum. Risico's die de continuïteit in gevaar kunnen brengen willen we zoveel mogelijk inperken. Op het gebied van veiligheid en beveiliging van museumbezoekers, werknemers en gasten willen we risico's zoveel mogelijk vermijden. Hetzelfde geldt ten aanzien van de collectie.
Financieel	Zeer laag	Als het gaat om financiële risico's staan wij voor een stabiel beleid met minimale en beheersbare risico's teneinde een solide financiële positie te waarborgen en te allen tijde correcte besteding van publiek geld te kunnen verantwoorden.
Compliance	Nul	Op het gebied van compliance met wet- en regelgeving hanteren wij geen tolerantie en streven we naar volledige compliance. We hebben daarbij speciale aandacht voor wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid en beveiliging, milieu, aanbestedingen en privacy/informatiebeveiliging.

Beheersing- en controlesysteem

Risicomanagement is een vast onderdeel van onze financiële en operationele planning- en controlecyclus. In dit verband wordt jaarlijks (jaarverslag) en per kwartaal (rapportage van de directeur met budgetoverzichten) gerapporteerd aan de raad van toezicht.

Verantwoordelijkheden

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de interne risicobeheersing. De raad van toezicht houdt daarop toezicht en betreft daarbij het oordeel van de externe accountant.

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor de uitvoering van het risicomanagement en legt hierover in de kwartaalrapportage verantwoording af.

Extern vindt toezicht en monitoring plaats door het ministerie van OCW op de uitvoering van de prestaties conform de besteding van de verleende subsidie in het kader van de Erfgoedwet.

Gelet op bovenstaande zijn we van oordeel dat de systemen van risicobeheersing en interne controle een redelijke mate van zekerheid geven over de financiële verslagleggingsrisico's en dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat.

Belangrijkste risico's

Strategische risico's

1. Verandering in de bezoekaantallen, Beheersmaatregelen tegenvallende inkomsten

Onverwachte veranderingen in bezoekaantallen kunnen leiden tot een tekort of overschot aan capaciteit en aan directe inkomsten. Ook kan het invloed hebben op de afspraken met het ministerie van OCW en zo ook op de subsidie. Verder heeft het risico invloed op relaties met sponsors en fondsen. Structurele bijdragen

We onderhouden intensief contact met de relevante stakeholders, met name OCW, samenwerkingspartners, fondsen en sponsors. Op basis van jarenlange ervaring worden bezoekaantallen aan de hand van scenario's ingeschat.

komen van de gemeente Leiden en de Universiteit Leiden. Deze inkomsten hebben een aanmerkelijk aandeel in de directe inkomsten. Dit geldt ook voor de inkomsten van bedrijfssponsors. Voor beide geldt dat de bijdragen structureel zijn voor een beperkte periode, lopend van drie tot vijf jaren met uitzicht op verlenging. Projectsubsidies, met name voor tentoonstellingsprojecten, vormen een belangrijke component van de eigen inkomsten. Deze kunnen fluctueren per jaar.

De organisatie van de publieksbegeleiding en educatie is erop ingericht om mee te kunnen bewegen met afname of groei van aantallen.

We begroten terughoudend, bij voorkeur op basis van ervaringscijfers.

Eventueel grijpen we - na analyse – in, door: intensiveren van de (marketing)inspanning om de resultaten te verbeteren en/of te besparen op de kosten. In het geval dat de inkomsten structureel achterblijven, kan de keuze ook zijn om een activiteit te beëindigen. De uitvoering van de projecten wordt bijgesteld al naar gelang de externe subsidie die is toegekend. De liquiditeit van de projectsubsidies wordt niet aangesproken voor andere doeleinden.

---

2. Politiek

Beheersmaatregelen

De afhankelijkheid van de subsidie van de rijksoverheid is groot. Politieke besluitvorming brengt risico's met zich mee t.a.v. uit te voeren taken, te behalen resultaten en hoogte van en voorwaarden voor subsidie. Met de toekenning van subsidie in het kader van de Erfgoedwet (en langjarige bekostiging vanaf 2021) is de gevoeligheid voor dit risico afgenomen maar de hoogte van de subsidie is vooralsnog te laag om het SieboldHuis in een optimale vorm te laten voortbestaan. Het risico is dat Japanmuseum SieboldHuis te maken krijgt met de effecten van een negatief oordeel van publieke en politieke opinie op het bereikte resultaat in relatie tot de hoeveelheid subsidie.

Participatie in overlegorganen/ discussies.

In contact blijven met stakeholders.

Monitoren van (politieke) besluitvormingstrajecten en ontwikkelingen op wetgevingsgebied.

Gebruik maken van bezwaarprocedures.

Gesprekken over beleid met de minister, het departement en ook met de Museumvereniging.

Invloed van de Japanse contacten aanwenden.

---

3. ICT-infrastructuur en informatie

Beheersmaatregelen

IT-systemen en -applicaties zijn in groeiende mate een strategische asset. Achterblijvende doorontwikkeling, storingen in of uitval van bedrijfskritische IT-systemen en ongeoorloofde toegang zouden onze bedrijfsvoering en onze reputatie negatief kunnen beïnvloeden. Dit risico neemt toe naarmate we onze ambitie om onze digitale capaciteiten uit te breiden gaan uitvoeren.

Het bestaande systeem wordt getoetst en beheerd door Pro Warehouse. Zij zorgen voor de ondersteuning en het beheer van de Apple computers.

---

4. Internationale samenwerking

Beheersmaatregelen

Het versterken van de band tussen Nederland en Japan door middel van het exploiteren van Japanmuseum SieboldHuis als museum en informatiecentrum is een belangrijke doelstelling. Waar mogelijk wordt er samengewerkt met Japanse (museale) instellingen maar ook met andere landen waar Siebolds collectie wordt beheerd en getoond. De betrokken internationale groep van Sieboldinstellingen is sterk geëngageerd, maar de instellingen zijn qua samenwerking wel in hoge mate afhankelijk van diverse rijksoverheden of private fondsen.

Bijstellen ambities indien nodig.

---

5. Positionering

Beheersmaatregelen

De positionering van het SieboldHuis als het Japanmuseum van Nederland is van belang voor het slagen van de strategie. Risico's op te lage bekendheid en een verkeerd imago belemmeren de ontwikkeling van het museum.

Actieve positionering van het SieboldHuis als Japanmuseum door interne en externe communicatie. Indien financieel mogelijk, structureel onderzoek naar imago en monitoring van vermeldingen in de media.

Operationele risico's

Operationele risico's betreffen de assets, human resources, ICT en leveranciers. In het algemeen worden deze risico's beheerst door middel van verzekeringen en kredietwaardigheidschecks.

---

6. Veiligheid en beveiliging, fraude

Beheersmaatregelen

Er zijn veel zaken die risico opleveren voor de gezondheid van medewerkers, bezoekers en

Arbo-systematiek veiligheidszorg. Trainingen en oefeningen.

omwonenden. Naast algemene risico's op bijvoorbeeld brand, overstrooming en instorting, gelden bij het werken in en met of bezoeken van tentoonstellingen en collectiemateriaal specifieke risico's.

In het bijzonder voor de collectie, maar ook voor de overige spullen geldt een risico op ontvreemding.

En er is een risico op fraude.

Noodplannen en -procedures.

Veiligheidsscans.

Verzekeringen.

Veiligheidsvoorzieningen.

---

7. Personeel

Beheersmaatregelen

Leiderschap & sturing: risico dat het bestuur onvoldoende voor zijn taak is toegerust.

Competenties: risico dat de medewerkers niet over de passende kennis en/of vaardigheden beschikken.

Cultuur: risico dat de medewerkers zich niet houden aan algemeen geldende ethische normen en/of de doelstellingen van de organisatie.

Raad van toezicht.

Performance managementcyclus.

Functiebeschrijving en -waardering.

Managementontwikkeling.

Ethische codes ICOM.

Financiële risico's

Beheersmaatregelen

Japanmuseum SieboldHuis heeft te maken met marktrisico, prijsrisico en liquiditeitsrisico.

Er wordt een weerstandsvermogen aangehouden met een omvang van 1 jaar bezoekersinkomsten. Deze bestaan uit de entree-inkomsten en de brutomarge van de winkelinkomsten. Ook is het in het geval van tegenvallers mogelijk om beoogde investeringen te temporiseren, waardoor liquiditeit wordt vrijgespeeld.

Risico's ten aanzien van wet- en regelgeving (compliance) en integriteit

Beheersmaatregelen

Wetgeving die het beheersingskader vormt, betreft voornamelijk Nederlands recht. Het niet voldoen aan de wet- en regelgeving kan schadelijk zijn voor de reputatie en negatieve operationele of financiële gevolgen hebben. Hierbij specifiek aandacht voor aanbestedingen, veiligheid/beveiliging en privacy/informatiebeveiliging.

Een gebrek aan integriteit en verantwoord zakelijk gedrag kan schadelijk zijn voor onze reputatie en leiden tot schending van wet- en regelgeving.

Hanteren van de gedragscodes Governance Code Cultuur en de ICOM Code of Ethics

Tegen fraude zijn de volgende maatregelen van kracht: Administratieve organisatie (drietrapsstelsel qua betalingen);

Meerjarig kasstroomoverzicht;

Factuur fiatteersysteem;

Gevoeligheidsanalyse

Risico	Waarde	Resultaat	Verandering	Effect	Impact op	Aannames
1, 5,6	Aantal bezoekers	33.992	+/- 1%	340	Resultaat	Gemiddelde totale inkomsten uit kaartverkoop per bezoeker € 4,75 bij gelijkblijvende kosten. Bezoekaantal 2022.
3, 6	Bedrijfslasten	€ 1.061.105	+/- 1%	€ 10.611	Resultaat	Totale bedrijfslasten 2022 exclusief afschrijvingen.
4, 7	Project funding tentoonstelling en activiteiten	€ 150.223.	+/- 1%	€ 1.502	Omzet	Extern gesubsidieerde en gesponsorde tentoonstellings-projecten en inkomsten activiteiten (evenementen, schenkingen, verhuur kantoorruimte).
1, 2	Subsidie Ministerie OCW/EK	€ 317.440	+/- 1%	€ 3.174	Resultaat	Subsidiepeil 2022, exclusief de aanvullende subsidie inzake COVID-19.
1,2	Subsidie Gemeente Leiden	€153.536	+/- 1%	€1.535	Resultaat	De overeenkomst (UVOK) loopt tot en met 31 december 2023. Exclusief aanvullende subsidie inzake COVID-19
1,2	Subsidie Universiteit Leiden	€34.034	+/- 1%	€3.403	Resultaat	De samenwerkings-overeenkomst loopt tot en met 31 december 2025.

Risicomanagement in 2023 en verder

In 2022 zijn de brandmeldinstallatie en de ontruimingsalarminstallatie vervangen (€82.634). Ze zijn bekostigd uit de voorziening groot onderhoud.

Het begrotingstekort van 2023 wordt gedekt uit het gevormde bestemmingsfonds COVID-19.

In aanloop naar de aanvraag voor de subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2025–2028 zal er met OCW in gesprek worden gegaan over een hogere financiële bijdrage voor Japanmuseum SieboldHuis.

Voor de jaren 2023 en verder zal de directeur-bestuurder er alles aan doen om ervoor zorgen dat de algemene reserve zo min mogelijk wordt aangesproken door sponsors/en fondsen te werven, ruimtes te verhuren, de collectie te laten groeien en allerlei activiteiten te organiseren indien dat mogelijk is door COVID-19.

Directieverklaring

De directie verklaart dat, voor zover bekend:

de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de activa, de passiva, de financiële positie en de resultaten van Japanmuseum SieboldHuis;

het jaarverslag een getrouw beeld geeft van de toestand op de balansdatum en de gang van zaken gedurende het boekjaar;

in het jaarverslag de voornaamste risico's waarmee Japanmuseum SieboldHuis wordt geconfronteerd zijn beschreven.

4. Begroting 2023

De aangepaste begroting over 2023 is vastgesteld door de raad van toezicht van Stichting Japanmuseum SieboldHuis op 24/03/2023.

Stichting Japanmuseum SieboldHuis, Leiden

Lasten 2023	Budget
1. Personeel	€472.000
2. Afschrijvingen	€33.000
3. Huisvesting	€313.121
4. Activiteiten	€168.625
5. Marketing, Pr en educatie	€70.000
6. Overige kosten	€93.000
Totaal	€1.149.746

Baten 2023	Budget
1. OCW en Partners	€528.034
2. Andere inkomsten	€365.125
3. Vrijval investeringssubsidie	-
4. Rente	-
Totaal	€893.159

Saldo van baten en lasten	€256.587 (-/-)
---------------------------	----------------

Resultaatbestemming	
Mutatie bestemmingsfonds steunpakket Covid-19	€256.587
Totaal	NIHIL